

İDARE

Dahiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl: 7

Şubat 1934

Sayı:71

RESMÎ KISIM

Tayinler
Vekâlet inzibat Komisyonu kararları.
Vilâyetlerin İnzibat Komisyonları kararları.
Re'sen takdir ve tecziye edilenler.
Kanunlar.
T. B. M. M. kararları.
İcra Vekilleri Heyeti kararnameleri.
Şûrayı Devlet kararları.
Tamimler.
Fek ve ilhaka ait muameleler.
Tekaüt muamelesi ikmal edilenler.
Teftiş Heyeti Reisliğinin 933 mesai bilânçosu.
Aramızdan ayrılanlar.

GAYRI RESMÎ KISIM

Belçikada Komün idaresi.

Sabri

Şehirler ve Belediyecilik (Yugoslavyada)

K. Naci

Memur nedir ve kimdir?

A.Hidayet

Yeni demografide kovadis meselesi.

Selim Sabit

İlâve:

Hukuku idare. (Berthelmy)

M.Atıf

.....

Resmî kısım

Tayinler
KAYMAKAMLAR

Kararname No. 10238

1— Münhal olan Malazgirt kaymakamlığına Nazimiye kaymakamı Sıtkı, Nazimiye kaymakamlığına Gönen kaymakamı Zeki, Çıldır kaymakamlığına Tuzluca kaymakamı İhsan Hayrı, Lâdik kaymakamlığına Vakfikebir kaymakamı Ramız, Oltu kaymakamlığına sabık Poshof kaymakamı Pertev, İspir kaymakamlığına sabık Beşiri kaymakamı Nureddin Beylerin naklen ve yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

3/1/934

—————

MÜLKİYE MÜFETTİŞLERİ**Kararname No. 10263**

1 — Esbak Beyoğlu kaymakamı Rüknettın Beyin Üçüncü sınıf Mülkiye Müfettişliğine tayini tensip edilmiştir.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

29/1/934

—————

Vekâlet İnzibat komisyonu kararları
26/12/933 TARİHLİ KARAR

No. 450

Vazifelerini terk ile işret istimal ettiklerinden ve merkezden berayı muhafaza gönderilen umumhaneden firarı Kâmile isminde bir kadını polis yatak odasına yatırdıklarından dolayı Malatya Vilâyeti Polis divanınca ihraçlarına karar verilen İsmetiye mevkii mürettebatından Apdullah ve Şükrü Efendiler hakkındaki evrak Apdullah Efendinin Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne gönderip makamı Vilâyet tarafından komisyonumuza havale olunan itiraznamesi ile birlikte tetkik olundu:

Polis teşkilât kanununda Vilâyet polis divanlarınca müttehad kararların kat'î olduğu hakkında bir kayıt mevcut değilse de derececi saniyede hangi makamda tetkik olunacağı hakkında da bir hüküm bulunmadığından keyfiyetin komisyonumuzca tetkiki salâhiyet harici görülerek evrakın takımıyle Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne iadesine karar verildi.

21/12/933 TARİHLİ KARARLAR

No. 451

Vazifesine gitmemek ve gittikleri bir kaç köyde bir kaç saat kalarak tahsilâtı yapmamak, senelik devir hesaplarını vaktinde ikmal etmemek fiillerinden dolayı Bolu Vilâyet inzibat Komisyonunca haklarında müttehad beşer günlük maaş kat'ı kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini istiyen merkez muhasebe

.....

tahsildarları Ahmet ve İbrahim Efendilerin itiraz arzuahalleri Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Dosya münderecatına nazaran tahsildar İbrahim ve Ahmet Efendiler vazifeye gitmediklerini ve bu itibarla tahsilat da yapamadıklarını itiraznamelerinde ikrar eylediklerinden Vilâyet inzibat Komisyonunca haklarında müttehas beşer günlük maaş kat'ı kararında bir mugayereti kanuniye görölmediğinden tasdikine ve evrakın iadesine.

No. 452

Malazgirt ve Bulanık havalisinde senelerdenberi şekavet yapan Fakı Güre oğlu çetesinin istimamı temin eden Malazgirt kaymakamı Emin Beyin mesbuk faaliyeti için takdirname ile taltifi hakkında Muş Vilâyetinden Vekâlete gönderilip komisyonumuza havale olunan tahriratı okundu:

Mumaileyhin bu husustaki faaliyetinin şayanı takdir olduğuna,

No. 453

İznik kaymakamı Vehbi Beyin işrete fazla müptelâ olması ve bu sebeple vazifesi başına devam edemeyip umuru devleti sektedar ettiğinden hakkında inzibatî muamele tatbikine dair Bursa Vilâyetinden alman tahriratı Vehbi Beyin müdafaanamesile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Evrakı tahkikiye münderecatına nazaran mumaileyhin sarhoşluğunu tesbit edici bir evraka tesadüf edilemediği, ancak vazifesinde lâkaydi görüldüğü anlaşıldığından memurin kanununun 28 inci maddesi mucibince ihtarla tecziyesine,

No. 454

Fındıklı park gazinosunun muayyen vaktinde kapanması için polis memurları tarafından müsetcire vaki olan ihtar üzerine işe müdahale ederek bu yoldaki emrin kendisine gösterilmesini istemek ve sarhoş bir halde emri görmek için karakola gitmek, Samiye Hanımın adliyedeki tahkikat evrakını alarak hilafı salâhiyet tamikat ve tahkikat yapmak ve bu Hanımı iki gün isticvap etmek gibi suçlardan dolayı Mülkiye Müfettişi Suheyp Bey hakkında Mülkiye Müfettişi Fazıl Bey tarafından tanzim olunan fezlekeli evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaanamesile birlikte mütalea ve tetkik olundu:

Evrakı tahkikiye münderecatına nazaran mumaileyhin vazife icabını takdir ve ifa edemediği anlaşıldığından Dahiliye memurları kanununun (20) inci maddesi hükümlerine tevfikan tecziyesine,

No. 455

Cilvana ahalisinden 85 nüfusun Vekâlet ve Vilâyetten emir almadığı halde kanunlara dikkat ve riayet etmiyerek istedikleri yere gidebilmelerine müsaade etmesinden dolayı Kars Vilâyeti inzibat Komisyonunca Memurin kanununun 38 inci maddesi hükmüne tevfikan hakkında mütte haz mecburî tahvil kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini istiyen Poshof kazası tahrirat kâtibi Celâl Efendinin itiraz arzuhalı Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Dosya münderecatına nazaran Memurin kanununun 35 inci maddesinin tayin ettiği şekilde bir vaziyeti tesbit eden evraka tesadüf edilemediğinden mezkûr Vilâyet inzibat Komisyonunca mütte haz kararın nakzine ve evrakın mahalline iadesine,

No. 456

Tahsilat nisbetinin % 75 den dun olması hasebiyle Zonguldak Vilâyet inzibat Komisyonunca hakkında mütte haz on beş günlük maaş kat'ı kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini istiyen Safranbolu M. H. ikinci daire tahsildarı Ali Rıza Efendinin itiraz arzuhalı Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran mumaileyhin vazifesinde lâkaydi gösterdiği anlaşılmakla Vilâyet İnzibat Komisyonunca mütte haz on beş günlük maaş kat'ı kararının tatbikat cihetinden feshile Memurin kanununun 28 inci maddesi mucibince ihtarla tecziyesie ve evrakın mahalline iadesine,

No. 457

Kaymaz nahiyesi müdürü Şükrü Beyin içki içtiği ve bu sebeple uygunsuz hallere düştüğünden Memurin kanununun 30 uncu maddesine tevfikân bir haftalık maaşının kat'ına; ve kazası kaymakamının mumaileyhin her halde kalkmasına lüzum göstermesi hasebiyle Memurin kanununun 35 inci maddesine tevfikân mecburî tahviline dair Eskişehir Vilâyet inzibat Komisyonunca hakkında mütte haz kararın kanuna uygun olmadığından bahisle; ikinci derecede tetkikini istemesi üzerine mumaileyhin itiraz arzuhalı Vilâyetin mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Evrak münderecatına nazaran sarhoşluk ettiği tahakkuk ettiğinden Vilâyet İnzibat Komisyonunca verilen maaş kat'ı kararının tasdikine, Memurin kanununun 35 inci maddesinin tayin ettiği şekilde bir vaziyeti tesbit eden evraka tesadüf edilemediğinden mecburî tahvil kararının nakzine ve evrakın mahalline iadesine,

No. 458

Tahsilat nisbetini haddi lâyika çıkaramadığından Bursa Vilâyeti İnzibat komisyonunca hakkında müttehaz iki günlük maaş kat'ı kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini istiyen mezkûr Vilâyet M. H. tahsildarı Eyüp Efendinin itiraz arzuhali, Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Evrak münderecatına nazaran harekâtı vakıası, vazifede lââydi göstermek mahiyetinde olduğundan Vilâyet inzibat Komisyonunca verilen iki günlük maaş kat'ı kararının nakzi ile Memurin kanununun 28 inci maddesi mucibince ihtarla tecziyesine ve evrakın mahalline iadesine,

No. 459

Tirenin Boğaziçi nahiyesinin yeni teşkil edilmiş olması hasebiyle ehemmiyeti nisbetinde lâzım gelen gayret ve faaliyeti gösterememesinden dolayı İzmir Vilâyet inzibat Komisyonunca Memurin kanununun 35 inci maddesine tevfi kan ittihaz olunan mecburî tahvil kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini istiyen mezkûr nahiye müdürü Tefik Beyin itiraz arzuhali, Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran Memurin kanununun 35 inci maddesine mevzu ahkâm ve anasırı kanuniyeyi ihtiva eylememesinden dolayı İzmir Vilâyet inzibat Komisyonunca müttehaz mecburî tahvil kararının nakzi ve harekâtı vakiasına temas eden mezkûr kanunun 28 inci maddesine tevfi kan ihtarla tecziyesine ve evrakın mahalline iadesine,

No. 460

Sarhoşluk etmiş olmasından ve Tayyare şubesinde müstahdem iken zimmetine para geçirmesinden dolayı Bayazıt Vilâyeti inzibat Komisyonunca hakkında müttehad ihraç kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini istiyen İğdır M. H. tahsildarı Aloş Efendinin itiraz arzuhali Vilâyetten mürsel karar ve müstenidat ile birlikte tetkik olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran mumaileyhin sarhoşluğunu tesbit edici bir evraka tesadüf edilemediği gibi ortada zimmetine para geçirdiği hakkında kesbi kat'iyet etmiş bir hüküm bulunmadığından Beyazıt Vilâyeti inzibat Komisyonunca verilen ihraç kararının nakzine ve evrakın mahalline iadesine,

No. 461

Mehmet oğlu Osman Efendinin 929 senesi yol mükellefiyeti borcunu bedenen ödediği halde yedinde vesika bulunmadığını vesile ederek diğer borcu için verilen haciz kararına ödemiş olduğu bu vergiyi de ilâve etmek ve mumaileyhin mükellefiyeti eda ettiği yolunda vaki şikâyeti üzerine icrayı tehir eylemesi lâzım gelirken vazifesini yapmıyarak Osman Efendiyi Vilâyetten kayıt çıkarmağa icbar ve İsrar eylemek ve edayı mükellefiyet edenlerin defteri vaktinde M. H. gönderilmiş iken muhteviyatına itimat eylememek suçlarından dolayı Niğde Vilâyeti inzibat Komisyonunca hakkında müttehad bir haftalık maaş kat'ı kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini istiyen Bor kazası eski M. H. memuru Rasim Efendinin itiraz arzuhali Vilâyetten mürsel karar ve müstenidat ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

İtthamı mucip mevait memura tebliğ edilmeden karar verilmesi Memurin kanununun 55 inci maddesi ahkâmına

.....

mugayir iken bu lâzimeye riayet etmeden Niğde Vilâyeti inzibat Komisyonunca verilen bir haftalık maaş kat'ı kararının usul cihetinden nakzine ve evrakın mahalline iadesine,

No. 462

Rusya ile muhaberat ve casusluk yaptığından ve şahsî menfaat mukabilinde; esrarı hükümeti ve şifre mahlûllerini ifşa ettiğinden dolayı Beyazıt Vilâyeti inzibat Komisyonunca Memurin kanununun 35 inci maddesi mucibince hakkında müttehad ihraç kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini isteyen Tuzluca kazası tahrirat kâtibi Mehmet Ali Efendinin itiraz arzuhali Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran Vilâyet inzibat Komisyonunca ittihaz olunan ihraç kararı mumaileyhin müdafaanamesi alınmadan verilmiş olduğundan Memurin kanununun 35 inci maddesi nazarı itibare alınmadan verilen bu kararın nakzine ve evrakın mahalline iadesine,

No. 463

Merkezden kasa mevcudu sorulduğunda yanlış cevap vererek Müdüriyeti iğfal ve hesabının yanlış zuhur ettiği ve vergi tahsilâtında lâzım gelen gayreti gösteremediği, açıkta kalan memur maaşları için bütçe istihkakından fazla para koyduğundan 1777 numaralı kanunun 3 üncü maddesi mucibince Bilecik Vilâyeti inzibat Komisyonunca müttehad Vekâlet emrine alınması kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini isteyen Söğüt M. H. memuru Muhlis Efendinin itiraz arzuhali vilâyetten gönde-

.....

rilen karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

1777 sayılı kanunun 3 üncü fıkrasında (Her derece ve sınıftaki memur lüzumu sabit olduğu takdirde tayinlerindeki usule tevfikan mensup olduğu vilâyet emrine alınabilir.) denilmesine göre mumaileyhin Vekâlet emrine alınmasının da tayinindeki usule tevfikan vilâyet tarafından resen tetkiki icap ettiği halde tayin usulleri üzerinde hiç bir salâhiyeti olmayan Vilâyet İnzibait Komisyonunun bu husustaki kararının nakzine,

No. 464

Sabık Koçhisar ve lâhik Ilgaz kaymakamı Sıtkı Beyin Mazgit köyüne gittiği ve orada yanında memur arkadaşları olduğu halde birisi kadın ve diğeri erkek kıyafetinde olduğu halde iki oğlan oynattığı ve vukubulan bazı şikâyetler üzerine Mülkiye Müfettişi Şevki Bey tarafından yapılan tahkikat neticesinde tanzim kılınıp Ankara Vilâyeti idare Heyetince karara bağlanan fezlekeli evrakı tahkikiye, mumaileyhin müdafaanamesiyle birlikte tetkik ve mütalea olundu: Dosya münderecatından kadın kıyafetinde erkek oynatma hâdisesinde Sıtkı Beyin âmil olmadığı anlaşılıyorsa da mumaileyhin mezkûr oyunun çirkinliğine itilâ peyda ettikten sonra devamına göz yumması makam ve memuriyet otorite ve haysiyeti ile kabili telif görülmediğinden Memurin kanununun 29 uncu maddesi ahkâmına tevfikan tevbihle tecziyesine,

No. 465

Bünyan kaymakamı Hulûsi Beyin sarhoşluk ettiği hakkında vukubulan şikâyetler üzerine Mülkiye Müfettişi Fevzi

.....

Bey tarafından tanzim kılınıp Kayseri Vilâyeti İdare Heyetince karara bağlanan fezlekeli evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaanamesile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Fezleke münderecatına nazaran mumaileyhin sarhoşluk ettiği sabit olmadığından tayini muameleye lüzum görülmediğine,

—————

No. 466

Kayseri Emniyet Müdürü Salâhattin Bey Çerkeş kaymakamlığında bulunduğu sırada Hükümet Doktoru Şevket Beye kazanç vergisi hakkındaki karara muhalefet şerhi yazmak için bu baptaki evrakı 28 gün masasında tuttuğu hakkındaki tahkikat evrakı mumaileyhin müdafaanamesile birleştirilerek tetkik ve mütalea olundu:

Mumaileyhin Doktor Şevket Bey tarafından verilen itiraz istidasına el yazisiyle ilâveten ikinci bir adres yazmak için evrakı 28 gün masasında alıkoymak suretile vazife icabını takdir ve ifada müsamaha gösterdiğinden dolayı 1700 numaralı Dahiliye memurları kanununun 20 inci maddesi mucibince tevbihle tecziyesine,

—————

No. 467

Siverek kaymakamı Mahmut Nedim Beyin Adıyamanda bulunduğu esnada kaza dahilinde kaçakçılık takibinde gösterdiği faaliyetten dolayı Malatya İhtisas mahkemesi Müddeiumumiliğinin işarına atfen taltifine dair Adliye Vekâleti celilesinin 4/3/933 tarih ve 43/13 numaralı tezkeresi üzerine Mülkiye Müfettişi Fuat Bey vasıtasile yaptırılan tahkikat neticesini havi 16/10/933 tarih ve 220/112 numaralı tezkeresi okundu:

Mumileyh Mahmut Nedim Beyin kaçakçılığı men

ve takibi hususunda vazifesini yapmaktan fazla fevkalâde bir faaliyeti görülmediğinden takdirine lüzum görülmediğine,

No. 468

Sinop Valisi Apdullah Beyin İstanbula tedaviye gittiği sırada vukubulan firar hâdisesinde Mektupcu Cemal Beyin aldığı acil tedbir ve takip neticesinde firarının derdesti istikmal eylediği bu husustaki faaliyetin takdiri hakkında mezkûr Vilâyetten alınan 20/11/933 tarih ve 4415/563 sayılı tahrirat okundu:

Mumaileyhin vazifesi icabı olarak gösterdiği faaliyetin takdirine lüzum görülmediğine,

No. 469

Mülkiye Müfettişi Asım Beyin Uşak kaymakamlığında bulunduğu sırada kazası dahilindeki köylerde çok gayret ve faaliyet sarfederek mektep binaları yaptırdığından Kütahya Vilâyetinden Maarif Vekâletine yazılması üzerine inşaata bizzat nezaret etmek suretile maarif severlik gösteren mumaileyhin takdirname ile taltifi hakkındaki Maarif Vekâletinin 21/12/933 tarih ve 5 1253 sayılı tezkeresi okundu:

Mumaileyhin göstermiş olduğu gayret ve faaliyetlerinden dolayı takdirname ile taltifine,

No. 470

Aciz ve betaati dolayısıyla Urfa Vilâyeti inzibat Komisyonunca ittihaz olunan tenzili sınıfla Viranşehir tahrirat kâ

tipliğine nakli kararına itiraz eden Karacadağ nahiyesi müdürü Bekir Hilmi Efendinin itiraz arzuhalı vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik olundu:

Evrak münderecatına nazaran Vilâyet inzibat Komisyonunca ittihaz olunan kararda bir mugayereti kanuniye görülmemekle tasdikine ve evrakın mahalline iadesine,

No. 471

Ereğli tahrirat kâtibi Salih Zeki Efendinin bazı uygunsuz kimselerle yüz göz olması dolayısıle başka bir kazaya nakli hakkında mahallî kaymakamlığının vaki talebi üzerine mumaileyhin Safranbolu tahrirat kitabetine nakline ve Safranbolu tahrirat kâtibi Nimet Efendinin mahalli mezkûrda on beş sene bulunması ve esasen yerli olması cihetle Ereğli tahrirat kâtipliğine sınıf ve maaşlarile nakilleri hakkında Zonguldak Vilâyet inzibat Komisyonunca müttehaz 25/3/933 tarih ve 33 numaralı kararın kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini talep eden mumaileyhin itiraz arzuhalleri vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Mumaileyhimin hareketleri mecburî tahvili icap ettirmediği gibi esasen müdafaaameleri de alınmadan ittihaz olunan kararın esas ve usul noktasından nakzine ancak tahvilleri zarurî görülüyorsa 1777 sayılı kanunun ikinci maddesi mucibince resen tatbiki kabil bulunduğunun vilâyete bildirilmesine karar verildi.

14/1/1934 TARİHLİ KARAR

No. 472

İzmir Vilâyeti inzibat Komisyonunca hakkında ittihaz

.....

olunan ihraç kararının kanuna uygun olmadığından bahisle tekrar tetkikini istiyen Kosak nahiyesi eski müdürü Ahmet Beyin itiraz arzuhali bu bapta vilâyetten mürsel malûmatı havi dosya münderecatı ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tekik olunan evrak münderecatına nazaran mumaileyh hakkında İzmir Vilâyet İnzibat Komisyonunca müttehaz ihraç kararının mumaileyhin Memurin kanununun 55 inci maddesine tevfikan müdafaanamesi alınmadan verilmiş olduğu ve ihracı müstelzim halin sırf mahkûmiyetinin manii memuriyet olmasına istinat ettirdiği ve bu senedin ise ihracı mucip kanunî unsurlara uymadığı anlaşılmakla mezkûr kararın usul ve esas noktasından nakzine karar verildi.

Vilâyetlerin inzibat komisyonları kararları

KOCAELİ

Yol vergisinden dolayı tevkif edilen mükellefleri muhafazasız. olarak sevk ederek ikisinin kaçmasına sebebiyet veren Adapazarı kazasına bağlı Söğütlü nahiyesi müdürü Ethem Efendi ihtarla cezalandırılmıştır.

MANİSA

Muhasebei Hususiye beşinci daire tahsildarı Ali ve sekizinci daire tahsildarı Mustafa Efendiler üçer gün vazife başına gelmediklerinden üçer günlük maaşlarının kesilmesine Vilâyet inzibat Komisyonunca karar verilmiştir.

Gelenbe nahiyesi müdürü Hamdi Bey kaymakamlıktan verilen emirlere itaat etmediğinden ihtarla; Demirci

tahrirat kâtibi Hakkı Efendi müteaddit tekitlere rağmen tahriratlarda hangi daire ifadesile yazıldığını bildirmedığı için ihtarla, ve Hayır cemiyetlerine ait eşya piyango biletlerinin iadesi için Vilâyetten yazılan umumî tebliğattan kaymakamlığı haberdar etmediğinden tevbihle ve Borlu nahiyesi müdürü Fuat Bey vazifesinden infikâk etmek ve bilet bedelinden altmış yedi lirayı beraberinde götürmek ve keşide bedelinden dört buçuk lira noksanla kaza tahrirat kâtibine götürmek ve bunu kaymakamlığa haber vermemek suçundan dolayı tevbihle cezalandırılmışlardır.

Takdir ve Tecziye edilen merkezden mansup memurlar VALİLER

Tekirdağ Valisi Azmi Bey	Vilâyet hayvanatının islah ve teksirindeki yakın alâka ve faaliyetinden dolayı Ziraat Vekâletince takdir edilmiştir.
İzmir Valisi Kâzım Paşa	Cümhuriyetin 10 uncu yıl dönümünde 220 mektep açtığından Maarif Vekâletince takdir edilmiştir.
Eskişehir Valisi İsmail Hakkı Bey	Dördüncü Millî iktisat ve tasarruf haftasının fevkalâde bir surette kutlanmasında gösterdiği gayret ve hizmetten dolayı Dahiliye Vekâletince takdir edilmiştir.
Zonguldak Valisi Halit Bey	» » » »

Çanakkale Valisi Süreyya
Bey

Yol ve köprü inşaatındaki faaliyeti ve yol vergisinin vaktinde tahsilatını ikmal ve Vekâlet hissesini bankaya tevdiinden dolayı Nafia Vekâletince takdir edilmiştir.

KAYMAKAMLAR

Baskil kaymakamı Hamdi
Bey

Baskil kaza merkezinin Belediye hududu içindeki istasyon mevkiine nakledilmesi için bir hükümet konağı ile bir kaymakam evinin inşasından ve belediye varidatının tezyidinde gösterdiği faaliyet ve gayretinden dolayı Vilâyetçe takdir edilmiştir.

Kızılcahamam kaymakamı
Neş'et Bey

Köprü ve yol inşasındaki faaliyetinden ve yol parası tahsilâtını % 97 nisbetine çıkardığından dolayı Vilâyetçe takdir edilmiştir.

Suşehri kaymakam vekili
Alâettin Bey
(Ordu Vilayeti maiyet)
iken almıştır.)

Ulubey Nahiyesi mıntakasına ait Hususî muhasebe tahsilâtını takipteki gayretinden dolayı Ordu memuru vilâyetince takdir edilmiştir.

Tarsus kaymakamı Hayri Bey

Tarsus ovasının sulanması işinde ve umuru idaredeki gayret ve faaliyetinden dolayı Vilâyetçe takdir edilmiştir.

Menemen kaymakamı Nihat
Bey

Kaza dahilinde sıtma tevlit eden baktıklıkları kurutmak için 3200 metre uzunluğunda

.....

	bir kanal ve birikinti suları akıtmak üzere 5 kilometrelik diğer bir kanal açtırmağa muvaffak olması ve sıtma mücadelesinde gösterdiği faaliyet ve alâkadan dolayı Vilâyetçe takdir edilmiştir.
Gemlik kaymakamı Gani Bey	Tasarruf ve Yerli mallar haftasının canlı bir tarzda kutlanmasındaki faaliyeti ve Ergani Bakır tahvillerinin satılmasında gösterdiği alâka Vekâletçe takdir edilmiştir.
Hakâri kaymakamı Asaf Bey (Söğüt kaymakamı iken))	Söğütteki iki taksildarın diğer kazaya verilmeleri vilâyetten tebliğ edilmiş ve bunların ipkalarına dair müracaatına da mahallin vaziyeti mâliyesi bildirilerek red cevabı verilmiş iken hilâfı kanun tecavüzü merci etmek suretile Vekâleti celileye müracaat eylemesi sebebinden tevbih edilmiştir.

MEKTUPÇULAR

İçel mektupçusu	Atıf Bey Vazifesinde gösterdiği ihtimam ve intizamdan dolayı Vilâyetçe takdir edilmiştir.
Gaziantep mektupçusu Hilmi Bey	Kalem muamelâtında yaptığı intizam ve sür'atten dolayı vilâyetçe takdir edilmiştir.
Eskişehir mektupçusu Rüştü Bey	Dördüncü Millî iktisat ve tasarruf haftasının fevkalâde bir surette kutlanmasında gös-

terdiği hizmetinden dolayı Vekâletçe takdir edilmiştir.

NÜFUS MÜDÜRLERİ

Çanakkale Nüfus müdürü
Hüsni Bey

Kendisine tecvidi edilen evrakı uzun müddet masasında tutmasından ve verilen emirlere dikkat ve ehemmiyet vermemesinden dolayı vilâyetçe tevbih edilmiştir.

Kanunlar

SİVAS VE KAYSERİ ŞEHİRLERİNDE 1330 SENESİN- DEN İTİBAREN HÜKÜMET TARAFIMDAN İMAR VEYA RESMÎ BİNALAR YAPMAK MAKSADİLE İDARETEN YIKTIRILMIŞ OLAN BİNALARIN SAHİPLERİNE VERİLECEK TAZMİNAT HAKKINDA KANUN

Kanun No. 2354

Kabul tarihi: 21/12/933

Madde 1 — Sivas ve Kayseri şehirlerinde, 1330 senesinden itibaren, imar veya resmî binalar yapmak maksadile Hükümet tarafından idareten yıktırılmış olan binalarla bu maksat için Hükümetçe vaz'iyet edilmiş arsaların sahiplerine, binaların yıktırıldığı ve arsaların alındığı tarihlerde usulüne göre tesbit edilmiş olan kıymetleri ve o tarihte kıymetleri takdir ve tesbit edilmemiş bulunanların dahi usul ve emsaline tevfikân halen takdir edilecek o zamandaki kıymetleri üzerinden tahvil verilir.

Madde 2 — Yıkılan binalarına veya alman arsalarına mukabil kendilerine bina tahsis edilip elyevm bu binaları işgal etmekte bulunanların tesbit edilen borçları ile evvelce kendilerine tahsis edilmiş olan binaları müzayede ile satın alanların taksit borçları bu tahvillerden mahsup edilir. Faz-

lası, tahsis ve satış tarihinden itibaren birbirine müsavi yirmi taksitte ve yirmi senede ödenir.

Bu suretle yıktırılan evlerine makabil iskânları için kendilerine ev tahsis edilmiş bulunanlardan, bu evlerin şimdiye kadar tahsil edilememiş icar bedeli alınmaz.

Madde 3 — Hak sahiplerine, 1932 Muvazenei Umumiye kanununun 11 inci maddesi hükmüne tevfikane verilecek olan bu tahviller ancak Devlete ait ve her yerdeki emval satışlarında başabaş kabul olunur.

Madde 4 — Birinci maddede tasrih edilen maksatla hükümet tarafından yıktırılmış veya vaz'iyet edilmiş olduğundan bedelleri hükümetçe tazmin edilecek olan bina ve arsalardan bahçe, meydan ve sokak gibi Belediyelerce intifa edilenlerin kıymetleri birbirine müsavi taksitlere ve yirmi senede Belediyeler tarafından Mâliye'ye ödenir.

Bu bina ve arsalardan hükümete ait veya hükümete intikal etmiş bulunanların bedelleri Belediyelerden aranmaz.

Madde 5 — Dördüncü madde mucibince Belediyelerce hazîneye ödenecek borçları Maliye Vekâleti Belediyelere ait munzam kesirlerden her senenin taksitleri miktarınca tevkif ve mahsuba salâhiyettardır.

Madde 6 — Yıktırılmış binalar ve vaz'iyet edilmiş arsalar sahiplerine, mallarına mukabil, 13 Eylül 1331 tarihli kanunun ikinci maddesi mucibince hükümete intikal eden gayrimenkul mallardan evvelce verilmiş olan ve işgalleri altında bulunan bina ve arsaların kayıtları namlarına icra ve tapuları ita olunur.

Madde 7 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 8 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

24/12/933

**AHALİYE AİT OLUP JANDARMA HİZMETLERİNDE
KULLANILAN HAYVANLAR İLE NAKİL
VASITALARI HAKKINDA KANUN**

Kanun No. 2363

Kabul tarihi: 27/12/1933

Madde 1 Ahaliye ait olup kira ile jandarma hizmetinde veya jandarmaya yardım için jandarma ile beraber bunların sivillerce kullanılmakta iken müsademe esnasında eşkiya tarafından kaçırılan veya öldürülen hayvanlar ile kaçırılan veya tahrip edilen nakil vasıtaları 29 Mayıs 1929 tarih ve 1471 sayılı kanunun ikinci maddesi mucibince Devlet tarafından ödenir.

Madde 2 Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 Bu kanunun icrasına Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

1/1/1934

**MENEMEN HADİSESİNDE ŞEHİT EDİLEN
KUBİLÂYİN ANNESİNE MAAŞ TAHSİSİ HAKKINDA**

Kanun No. 2364

Kabul tarihi: 27/12/1933

Madde 1 Menemen hâdisesinde şehit edilen Kubilây merhumun annesi Zeynep Hanıma yaşadıkça vatanî hizmet mukabili olarak otuz lira aylık bağlanmıştır.

Madde 2 Bu kanun 1 Kânunusani 1934 tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

1/1/1934

**ANTALYA VİLÂYETİ HUSUSÎ İDARESİ
TARAFINDAN YAPILACAK İSTİKRAZ HAKKINDA
KANUN**

Kanun No. 2369

Kabul tarihi: 28/12/1933

Madde 1 — Antalya Vilâyeti Hususî idaresi tarafın- dan Vilâyet dahilinde yaptırılacak yol ve köprülerin inşası için iki yüz bin liraya kadar aktolunacak istikraza, bu vilâyet hesabına Maliye vasıtasile tahsil olunan vergileri teminat tutulmak şartile, Maliye Vekâleti kefalet etmeğe mezundur.

İstikrazın senelik taksiti, Hususî idarenin Maliye vasıtasile cibayet edilen varidatının senelik tahsilâtı miktarını tecavüz edemez.

Her senenin tahsilâtından mâliyece evelemirde bu istikrazın o seneye ait taksiti tevkif olunacak bakiyesi Hususî idareye, teslim ve tesviye olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

1/1/1934

**İSKÂN KERESTELERİNDEN KALMIŞ OLANLARIN
SATILARAK BEDELLERİNİN DAHİLİYE
BÜTÇESİNE TAHSİSAT OLARAK İLÂVESİ
HAKKINDA
KANUN**

Kanun No. 2371

Kabul tarihi: 28/12/1933

Madde 1 — Muhacirinin iskânı için yapılacak evlerde kullanılmak üzere satın alınan kerestelerden kalmış olanlarının lüzumu kadarı satılarak bedeli varidat bütçesine irat kayıt ve aynı miktar Dahiliye bütçesinin 305 inci fashının 1 inci maddesine tahsisat olarak ilâve olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

1/1/1934

NAHİYE MÜDÜRLERİNİN TAYİNİ SURETİ HARKINDAKİ 2270 SAYILI KANUNUN BİRİNCİ MADDESİNİ DEĞİŞTİREN KANUN

Kanun No. 2380

Kabul tarihi: 28/12/1933

Madde 1 — Nahiye müdürlerinin tayini sureti hakkındaki 2270 sayılı kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekle sokulmuştur.

Nahiye müdürleri; Mülkiye, Hukuk mektebi veya Lise veya yedi senelik İdadi veya orta mektep mezunlarından ve sicili itibarile vazifesinde muvaffak olan polis komiserleri arasından tayin olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

2355 sayılı kanun 1933 malî senesi Muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerden bazı tadilat yapılmasına dair olup resmî gazetesinin 28 Kânunusani 1933 tarih ve 2590 sayılı nüshasında münderiştir.

2356 sayılı kanun Devlet Demiryolları ve Limanları Umumî idaresinin 1929 malî senesi hesabı kat'î kanunu o-

.....

lup resmî gazetenin 28 Kânunusani 1933 tarih ve 2590 sayılı nüshasında münderiçtir.

2357 sayılı kanun tecavüzün tarifi hakkında Türkiye ile Romanya, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri ittihadı; Çekoslovakya ve Yugoslavya arasında Londrada 4 Temmuz 1933 tarihinde imza olunan mukavelename ile üçüncü maddesinin lahikasının tasdikine dair olup resmî gazetenin 28 Kânunusani 1933 tarih ve 2590 sayılı nüshasında münderiçtir.

2358 sayılı kanun tecavüzün tarifi hakkında Türkiye ile Estonya, Letonya, Lehistan, Romanya, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı, İran ve Efganistan Devletleri arasında Londrada 3 Temmuz 1933 tarihinde imza olunan mukavelename ile üçüncü maddesinin lâhikasının ve aynı tarihli imza protokolünün tasdikine dair olup resmî gazetenin 28 Kânunusani 1933 tarih ve 2590 sayılı nüshasında münderiçtir.

2359 sayılı kanun ecnebi memleketlere sigara ve tütün satmak için bir Limited şirketi teşkili hakkında olup resmî gazetenin 1 Kânunusani 934 tarih ve 2593 sayılı nüshasında münderiçtir.

2360 sayılı kanun hizmetleri görülen bazı zevata gayrimenkul mal verilmesi hakkında olup resmî gazetenin î Kânunusani 934 tarih ve 2593 sayılı nüshasında münderiçtir.

2361 sayılı kanun 1933 senesi Millî Müdafaa Vekâleti Hava kısmı bütçesinin 735 ve 753 üncü fasılları arasında münakale yapılmasına dair olup resmî gazetenin 1 Kânunusani 934 tarih ve 2593 sayılı nüshasında münderiçtir.

2362 Yüksek Mühendis mektebi 1933 senesi bütçesinin fasılları arasında münakale yapılmasına dair olup resmî gazetenin 1 Kânunusani 934 tarih ve 2593 sayılı nüshasında münderiçtir.

2365 sayılı kanun 24 Eylül 1931 tarihinde Cenevrede toplanan Balina balığı avcılığının tanzimi hakkındaki muka-

.....

velenamenin tasdikine dair olup resmî gazetenin 8 Kânunusani 1933 tarih ve 2599 sayılı nüshasında münderiçtir.

2366 sayılı kanun 1499 numaralı Gümrük tarifesi kanununun beşinci maddesinin 16 inci fıkrasına zeyil edilen 1605 numaralı kanuna müzeyyel olup resmî gazetenin 1 Kânunusani 1934 tarih ve 2593 sayılı nüshasında münderiçtir.

2367 sayılı kanun İstanbul Adliye binasının yanması üzerine alınacak tedbirler hakkında olup resmî gazetenin 4 Kânunusani 1934 tarih ve 2596 sayılı nüshasında münderiçtir.

2368 sayılı kanun Maarif Vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 10/6/933 tarih ve 2287 numaralı kanuna müzeyyel olup resmî gazetenin 4 Kânunusani 1934 tarih ve 2596 sayılı nüshasında münderiçtir.

2370 sayılı kanun memleketimizde bir tirotil fabrikası kurulması hakkında olup resmî gazetenin 3 Kânunusani 1934 tarih ve 2595 sayılı nüshasında münderiçtir.

2372 sayılı kanun 11 Nisan 1334 tarihli Gümrük kanununun 6 Haziran 1926 tarihli ve 906 numaralı kanunla değiştirilmiş olan 36 inci maddesini tadil etmekte olup resmî gazetenin 30 Kânunusani 1933 tarih ve 2591 sayılı nüshasında münderiçtir.

2373 sayılı kanun Türkiye Cümhuriyeti ile Japonya imparatorluğu arasında münakit ticaret ve seyrü sefain muahedesine mütedair itilâf hakkında olup resmî gazetenin 6 Kânunusani 1934 tarih ve 2597 sayılı nüshasında münderiçtir.

2374 sayılı kanun Türk - Rum ahali mübadelesi muhtelit komisyonunun kaldırılmasına ait mukavelenamenin tasdiki hakkında olup resmî gazetenin 8 Kânunusani 1934 tarih ve 2599 sayılı nüshasında münderiçtir.

2375 sayılı kanun Türkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti arasında aktolunan dostluk muahedenamesinin tasdikine dair olup resmî gazetenin 8 Kânunusani 1934 tarih ve 2599 sayılı nüshasında münderiçtir.

2376 sayılı kanun Ceyhan ve Soğuk maden sularının istismarile) kaplıcalar tesisatı hakkında 10 Haziran 1926 tarih ve 927 numaralı kanuna müzeyyel olup resmî gazetenin 4 Kânunusani 1934 tarih ve 2596 sayılı nüshasında münderiçtir.

2377 sayılı kanun 1933 malî senesi Evkaf Umum Müdürlüğü bütçesinde münakale yapılması hakkında olup resmî gazetenin 3 Kânunusani 1934 tarih ve 2595 sayılı nüshasında münderiçtir.

2378 sayılı kanun 1933 malî senesi Muvazenei Umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılmasına dair olup resmî gazetenin 3 Kânunusani 1934 tarih ve 2595 sayılı nüshasında münderiçtir.

2379 sayılı kanun 25 Haziran 1927 tarih ve 1154 numaralı «Hariciye Vekâleti memurin kanunu» nun muvakkat üçüncü maddesinin değiştirilmesi hakkında olup resmî gazetenin 4 Kânunusani 1934 tarih ve 2595 sayılı nüshasında münderiçtir.

T. B. M. M. kararları

1777 NUMARALI KANUNUN ÜÇÜNCÜ MADDESİNİN TEFSİRİNE MAHAL OLMADIĞI HAKKINDA

Karar No. 796

Vekâlet emrine alınmalarına lüzum görülen memurlar arasında gerek sicil ve gerekse ehliyet itibarile vücutlarından istifade melhuz olmıyan memurlar da bulunduğundan ve bu gibi memurlar memuriyete tayin olundukları takdir-

de işin müteessir olduğu ve tayin edilmedikleri halde de bütçeye fazla bir masraf tahmil edilmekte bulunduğu zikredilerek bu suretle açık maaşı alanların 1777 sayılı kanunun üçüncü maddesinde yazılan ve maaşlarını almağa esas olan üç veya beş sene müddetten evvel tekaüde şevklerinin mümkün olup olmayacağının ve üç veya beş sene müddetin asgarî haddi olup olmadığının tefsir suretile tayini talep er dilmiş ise de vücutlarından istifade melhuz olmayan memurlar hakkında, sicillerine ve ehliyetlerine göre 1683 sayılı tekaüt kanununun 3 üncü maddesinin «D» fıkrası mucibince muamele ifası mümkün olduğu mülâhaza kılınmakla beraber 1777 sayılı kanunun sarahatine binaen muhtacı tefsir bir cihet görülmemiştir.

28/12/1933

792 sayılı karar mütekait Binbaşı Ali Şevket Beyin terfih derecesi hakkında olup 27 Kânunuevvel 933 tarih ve 2589 sayılı mecmuada münderiçtir.

793 sayılı karar Ömer Fevzi Beyin Divanı muhasebat Dördüncü daire Reisliğine seçildiğine dair olup resmî gazetenin 6 Kânunusani 1934 tarih ve 259 7 sayılı nüshasında münderiçtir.

794 sayılı; karar Demiryollar kıt'alarına mensup zabıt an ve, efrat hakkında olup resmî gazetenin 6 Kânunusani 1934 tarih ve 1597 sayılı nüshasında münderiçtir.

795 sayılı karar hâzineye ait bazı alacaklara dair olup resmî gazetenin 6 Kânunusani 1934 tarih ve 2597 sayılı nüshasında münderiçtir.

Devlet Şurası Kararları

**2330 NUMARALI AF KANUNUNUN MERİYET MEVKİİNE
KONULDUĞU TARİHE KADAR MEMURİNİ MUHAKEMAT
KANUNU MUCİBİNCE MEMURLAR HAKKINDA YAPILMIŞ
VEYA YAPILMAKTA BULUNMUŞ OLAN TAHKİKAT EVRAKI
ÜZERİNE ŞÛRAYI DEVLET MÛLKİYE DAİRESİLE HEYETİ
UMUMİYESİNCE VERİLECEK KARARLARIN ŞEKLİNİ
TESBİT EYLEMEK ÜZERE ŞÛRA HEYETİ UMUMİYESİNDE
GEÇEN MÛZAKERE NETİCESİNDE VERİLEN KARAR
VE ESBABİ MUCİBE HÛLÂSASI**

2330 numaralı Af kanununun bütün İdarî meclislerce aynı tarzda tatbik olunabilmesi için Heyeti Umumiyece şekiller tesbit olunması kararlaştırıldığından, yapılan konuşmalar sonunda formül alınması düşünülen hususlar:

1—Af kanununun neşrinden sonra, birinci derece mercilerden çıkıp ikinci derece merciler elinde bulunan işler,

2 — Af kanununun neşrinden evvel, birinci derece mercilerden çıkıp ikinci derece merciler elinde bulunan işler,

3—Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesile Heyeti Umumiyesinden bu işlere taallük eden kararların tahrir şekilleri olmak üzere üç noktada toplanmıştır.

Birinci şık hakkında: ilk mercilere Af kanununun neşrinden sonra men'i muhakeme kararı verilmiş ve ikinci derece mercilere gönderilmemiş işler, 2330 numaralı Af kanununun şümulü dairesinde ise artık ikinci derece mercilere bu hususun tetkikine mahal olmayıp bu kabil işler ancak ikinci derece mercilere kanunen hakkı olanlar tarafından esbabı mucibe dermeyanı ile itiraz ve işin Af kanununun şümulü dairesine girdiği beyan olunur ise olvakit ikinci derece merciler bu noktadan işi tetkik ederek karara bağlar.

İkinci şık hakkında: İlk merciler Af kanununun neş-

rinden evvel, lüzumu veya men'i muhakeme kararı verilmiş iseler, usulen ikinci derece tetkik merciine geldiği zaman suçun Af kanununun şümulü dairesine girip girmediği noktasından tetkiki ile ona göre bir karar ittihazı iktiza eder bu cümleden olan evrak işinde ittihaz edilmemesinden dolayı ikinci derece mercilerce tetkikine imkân kalmamış çıkanlar varsa bunların aften istifadeleri artık salâhiyettar mahkemece verilecek karara bağlı olacağından o dairede muamele yapılması lâzımıgelir.

Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesile Heyeti Umumiyesince verilecek kararlar şöyle yazılacaktır:

Şekil: 1

«..... hakkında lüzumu muhakeme (yahut men'i muhakeme ve yahut müruru zaman veya vefat sebeble hukuku amme davasının düştüğü) kararı verilmiş ise de isnat olunmuş suç, 2330 numaralı Af kanununun 1 inci, 2 inci maddesi şümulüne dahil olup Af münasebetile hukuku amme davası ortadan kalkmış olduğu cihetle takibat icra edilmeyeceğine, tarihinde,karar verildi.»

Lüzumu muhakemeye veya men'i muhakemeye veya müruru zaman veya vefat sebeble hukuku amme davasının düştüğüne karar verildiği halde Af kanununun neşri dolayısıyla tebliğat yapılmasına imkân kalmıyan işlere gelince bunlar için de:

«Af kanunu, şümulüne dahil suçlar hakkında takibat bizatihi durdurmuş ve ikinci derecede tetkika gayri müsait bulunmuş olduğundan karar ittihazına mahal olmadığı yolunda karar verilmek icabeder.»

—

Tamimler
EMNİYET İŞLERİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
Ş. III

No. 135

Şûrayı Devlet Riyasetinden Yüksek Başvekâlete yazılarak Vekâletimize havale buyurulan tezkerenin sureti aşağıya aynen nakledildi.

Mezkûr tezkerede izah edildiği veçhile Memurin kanununun 57 inci maddesi mucibince alâkadarların veya daire âmirlerinin divan kararları aleyhine tebliğ tarihinden itibaren on gün zarfında Emniyet işleri Umum Müdürlüğünde müteşekkil Müdürler Encümenine müracaatla itiraz edebilirler. Müdürler Encümenince verilen inzibatî kararlar aleyhine de yine tarihi tebliğden itibaren on gün zarfında Devlet Şûrasına müracaat hakları vardır. Keyfiyetin vilâyetiniz Emniyet kadrosuna mensup olan bütün memurlara tebliğini rica ederim efendim.

9/1/1934

BAŞVEKÂLET YÜKSEK MAKAMINA

No. 194

2049 numaralı Polis teşkilâtı kanununun 29 uncu maddesinde, bu maddeye mevzu cezaların Memurin kanununda yazılı inzibatî cezalara müteallik maddelere atfedildiği ve 37 inci maddesinde de Verilecek cezaların Memurin polis teşkilâtı kanunlarına tevfikân ittihaz edileceği sarihan yazıldığı gibi mezkûr kanunun 35 inci maddesinde inzibatî cezaların merkezde inzibat komisyonu halinde içtima eden Müdürler Encümeni ve Vilâyetlerle Polis mektep-

.....

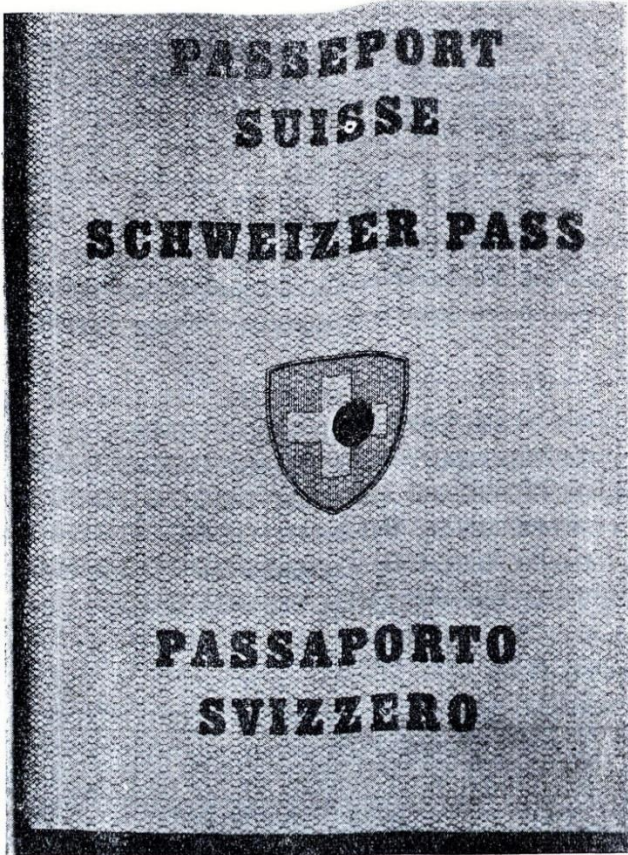
lerinde polis divanları tarafından verileceği de musarrah bulunmaktadır.

Polis teşkilâtı kanununun esbabı mucibe lâyihasında ise, adedi pek çok olan ve sıkı bir inzibatın tatbiki lâzımgelen meslek mensuplarının çokça olması muhtemel olan inzibatı meselelerinin Vilâyet ve Dahiliye Vekâletinde Memurin kanununa göre teşkil edilmiş olan İnzibat komisyonlarına tevdii halinde matlup olan sür atin temin edilemeyeceği endişesile Memurin inzibat komisyonundan ayrı olarak salifûlarz komisyonların polis mensubini hakkında inzibatî mukarrerat ittihazı için teşkil edilmek istenildiği yazılıdır.

Şu hale nazaran Vilâyet inzibat komisyonları makamına kaim olmak üzere teşkil edilen Vilâyet polis divanlarının inzibatı mukarreratının derecei saniyede tetkik mercii Umum Müdürlükte müteşekkil Müdürler Encümeni olacağı ve alâkadarların Memurin kanununun sarahati veçhile polis divanları mukarreratı aleyhine on gün zarfında mezkûr Müdürler Encümenine ve Müdürler Encümeni kararları aleyhine de Şûrayı Devlete yine on gün zarfında müracaat eylemeleri lâzım gelmekte iken eski mevzuata alışmış olan polis mesleki müntesiplerinin vilâyet polis intihap heyetlerince Teşkilât kanununa tevfikân müttehaz kararları aleyhine Şûraya müracaat etmekte ve her ne kadar bu kabil davalar vazife noktasından reddedilmekte ise de bu hal alâkadarları müteessir edeceği mülâhaza olunmaktadır. Binaenaleyh inzibatî mukarrerat aleyhine maruzatı sabıka veçhile müracaat etmeleri lâzımgeldiğinden Dahiliye Vekâleti Celilesince vilâyetlere tamimine müsaadei devletlerini arz ve istirham eylerim efendim Hazretleri.

2/1/934

—

No. 353/14

Bir fotoğrafı bağı olarak gönderilen yeni İsviçre pasaportlarının, eski İsviçre pasaportları yerine yavaş yavaş ikame edileceği mezkûr devlet sefaretinin notasına atfen Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir.

Ona göre muamele ifası tamamen rica olunur efendim.

25/1/934

No. 354/15

1312 numaralı Türk vatandaşlığı kanununun 7 inci maddesine tevfikân İcra Vekilleri Heyetinin 20/8/933 tarih ve 14844 numaralı kararile İtalyan tabiiyetine geçmesine resmî izin verilen ve elyevm Türkiyede bulunan Kayserinin Keçikapı mahallesi 3 numaralı hane üzerine 1294 doğumlu ile kayıtlı Manok oğullarından Ohannes oğlu Dikranın bundan sonra Türk hukukundan istifade etmemesinin ve millî hudutlarımız dahiline girmemesinin temini tamimen rica olunur efendim.

25/1/934

No. 355/16

Estonya Hariciye Nezaretinden Hariciye Vekâletimize verilen tahrirî bir notada kendi mümessillerinin izamına kadar tebaalarının hukukunu İngiliz mümessilleri tarafından himayeye memur edildikleri bildirilmiş ve işin İdarî bir mahiyeti haiz olması hasebile bunda bir mahzur olmadığı anlaşılmıştır.

Estonya tebaası hakkında İngiliz mümessillerinin himaye sıfatının tanınması lüzumu tamimen rica olunur efendim.

25/1/934

No. 356/17

Nesim oğlu İlya Ferman ismindeki şahsın Vaziyeti 1041 numaralı kanuna tevafuk ettiğinden dolayı Yüksek Vekiller Heyetimin 26/10/933 tarih ve 15357 numaralı kararile vatandaşlığımızdan ıskat edilmiştir.

Bu adamın bir daha memleketimize', girmesine ve

.....

Türk hukukundan istifadesine meydan verilmemesinin temini
tamamen rica olunur efendim.

25/1/934

MAHALLİ İDARELER UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

No. 130132

Belediye memurlarına ikramiye verilmesi hakkında Belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesinin 40 inci maddesine ilâve edilen zeyli maddenin memurlara münhasır ve neşir tarihi olan 2/9/931 den itibaren tatbik edileceğine dair Şûrayı Devlet Mülkiye dairesi ve Heyeti Umumiyesi karar sureti gönderilmiştir.

Keyfiyetin vilâyetiniz dahilinde bulunan Belediyelere tebliği temenni olunur efendim.

16/2/933

Heyeti Umumiyenin 6/11/933 tarihli ve 278/287

numaralı karar sureti

Samsun Belediyesi memurlarından bazılarına ikramiye verilmesi hakkındaki Belediye Meclisi kararına karşı Belediye Reisi tarafından yapılan itirazın tetkiki ile adları yazılı memurlara ikramiye verilemeyeceğine dair Mülkiye Dairesinin 8/10/933 tarih ve 3457/3382 numaralı mazbatası Heyeti Umumiyede okunacak müttehaz karar, 6/11/933 tarihinde, ittifakla tasdik edildi.

**Mülkiye Dairesinin 8/10/933 tarihli ve 3457/3328
numaralı kararı**

Samsun Belediye memurlarından bazılarına ikramiye verilmesi hakkında Belediye Meclisince verilen karara karşı Belediye Reisi tarafından yapılan itiraza ait olup Dahiliye Vekâletinin Yüksek Başvekâletten muhavvel 5/8/933 ve 117/56 numaralı tezkeresile gönderildiği bildirilen ve dosya arasında çıkmadığından dolayı istenilen Belediye Reisliğinin bu bapta itiraznamesi suretinin irsal kılındığına dair olan Dahiliye Vekâletinin 1/9/933 tarihli ve 117/80 numaralı tezkeresi ve Samsun eski su yolcusu Kasım çavuş tarafından Yüksek Şûra Riyasetine gönderilen arzuhal ve merbutları Dairemize tevdi olunmakla mütalea ve icabı müzakere olundu.

Samsun Belediyesi memur ve müstahdemlerinden olup memuriyet ve hizmetlerinin lâğvi dolayısıyla açıkta kalanlardan veznedar İbrahim Efendi hakkında, daha evvel Belediye Meclisince verilmiş olan tazminat kararına karşı Belediye Reisliğince vukubulan itiraz üzerine, Belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesinin 40 inci maddesine yapılan ve tarihi neşrinden muteber olan zeylin 2/9/931 tarihinde neşrolunduğuna ve memuriyetinin bu tarihten evvel 1/6/931 tarihinde lâğvi dolayısıyla kadro harici kaldığına binaen kendisine tazminat ita edilemeyeceği yolunda Dairemizce verilen kararın 11/7/931 tarihli ve 162/165 numaralı Heyeti Umumiye mazbatasile aynen tasvip olunduğu anlaşılmakla tekrar bir karar ittihazına mahal görülmemiştir.

Aşir ve Mustafa Efendilerle Kasım çavuşa gelince, bunlardan Âşir Efendinin 7/1/931 ve Mustafa Efendinin de 31/5/931 tarihlerinde kadro münasebetile açıkta kaldıkları ve son vazifesinde ücretle istihdam edilen Kasım çavuşun her ne kadar 31/5/931 tarihinde yine bu münasebetle açıkta kaldığı görülmekte ise de Belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesinin 40 ıncı maddesi zeylinin me-

.....

murlara münhasır ve 2/9/931 tarihinden itibaren mer'i bulunduğuna binaen bunlara da tazminat itasına nizamname hükmünün müsait olmadığına 8/10/933 tarihinde ittifakla karar verildi.

No. 513/185

Vilâyetiniz dahilindeki Belediyelerde mevcut Elektrik ve Su tesisatları hakkında aşağıdaki malûmatın vazihan bildirilmesi:

1 — Elektrik tesisatlarının

A: Buhar türbinleri Elektrik ışıık ocakları

B: Su türbinleri Elektrik ışıık ocakları

C: Dizel motörlü Elektrik ışıık ocakları

D: Buhar lokomobili Elektrik ışıık ocakları

E: Gazojen motörlü Elektrik ışıık ocakları

Nevilerinden hangisinden bulunduğunun.

A: Tesisatın yapılacağı senenin

B: Muharrik kuvvetin

C: Elektrik müvellidinin

D: Türbin adedinin

E: Türbinlerin takatinin

F: Volt derecesinin

G: Yüksek tevettür volt derecesinin

2 — Su tesisatlarının:

A: Tesisatın yapılacağı senenin

B: Su projelerinin Nafia Vekâletince tasdik edilip edilmediğinin

C: Su evsafının Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletince tahlil edilip edilmediğinin.

D: Saniyede ne kadar su sarf edildiğinin

E: Nüfus başına ne miktar isabet ettiğinin

F: Gerek su ve gerek Elektrik tesisatlarının Belediye.

İdarei Hususiye veya Şirkete ait olduğunun tetkik ve iş'arı temenni olunur efendim.

28/12/933

No. 130/128

Ölçüler kanununun 31 Birinci kânun 933 tarihinden itibaren memleketin her tarafında mecburî olarak tatbiki mukarar olmasına ve Vekâletimizce bu hususun aylardanberi her vasıta ile memleket dahilinde neşir ve ilân ve Belediyelere tamim edilmiş bulunmasına rağmen bir çok yerlerin bu güne kadar lâzım gelen hazırlıkları ikmal etmemiş ve kanun ve nizamname hükümlerine uygun ölçüler sipariş ve tedarikinde gecikmiş oldukları anlaşılmaktadır. Bu vaziyetten istifade etmek istemesi muhtemel görülen bazı fırsat kollayıcılar yüzünden halkın yeni ölçüler tedarikinde müşkülâta uğramalarına ve maddî, manevî zarar görmelerine mahal bırakılmamak üzere Vilâyetinizce de ölçüler üzerinde, iğfal veya ihtikâra mani olacak tedbirlerin alınması ve neticeden malûmat verilmesi tamimen tebliğ olunur efendim.

3/1/934

No. 117/6

Metre sisteminin kanunî mecburiyeti üzerine bazı satıcılar fiat ve miktardaki değişikliklerden haksız istifadeye kalkıştıkları ve hattâ eşya ve erzakı kilo ile sattıkları halde fiatını eski okka fiatı imiş gibi alarak ihtikâr yaptıkları teftiş raporlarından ve halkın şikâyetlerinden ve gazetelerin neşriyatından anlaşılmaktadır. Halkın bu suretle zarar görmesi çalınmaktan ve yapılan hareketle hırsızlıktan başka bir

şey değildir. Halkın canını ve malını korumak, ilk vazifenizdir.

İdarenin ve Belediyenin ve zabitanın teftiş ve murakabelerini sıklaştırarak bu gibi haksızlıklara ve hırsızlıklara mani olmaları lâzımdır. Şikâyet üzerine Ve yahut teftiş ve mürakabe üzerine tesadüf edilecek hâdiseleri ihikâr ve yahut adi hırsızlık suçu ile zabıt varakalarına bağlanarak suçluların derhal mahkemelere gönderilmeleri en muvafık bir tedbirdir. Bu tedbirde, hayatı ucuzlatarak halka hizmet etmek doğruluktan ayrılanları yola getirmek gayesi de vardır efendim.

10/1/934

No. 349/11

8/10/933 sayılı tamimin D fıkrası mucibince: Gümrük hissesinin üç aylık tutarı nüfus başına vasatı olarak 18 buçuk kuruş isabet etmekte olduğundan bütçeye konulacak senelik miktarı vasatisinin bu esas dairesinde tesbit olunacak varidat bütçelerindeki oktruva hasılatından fazla olan ve evelce oktruva Varidatını karşılık göstererek borca girmiş olan Belediyelerin % onlarla karşılıktan fazla olan varidatları ve varidat bütçelerinde hiç oktruva varidatı bulunmayan Belediyeler fazla varidatını ve yeni irat mahiyetinde bulunan bu gelir için yeni teşebbüslere girişmek üzere mukabil tahsisatları masraf bütçelerinde (yeni yapılacak tesisat tahsisatı) nın, Belediye kanununun 18 inci maddesi mucibince ; mecburî vazifelerin ifası için tasarruf edilen % 10 ihtiyat tahsisatı tamamilen programlı inşaata hasredilecek meblâğ ile birleştirilerek programlı inşaata ve aşağıda gösterilen yeni tesisler ve teşebbüsler için sarfedilmesi tamimen tebliğ olunur ve tatbikat neticesinin peyderpey bildirilmesini rica ederim efendim.

1 — İhtiyaca göre umuma mahsus ücretli, ücretsiz helalar yaptırmak.

2 — Belediyenin harita, kadastro ve müstakbel şehir plânlarını yaptırmak.

3 — Belediyenin sokak ve meydanlarını plân ve programa uygun olarak tanzim ve islâh etmek, ağaçlamak, döşemek, aydınlatmak, süslemek, duracak, sığınacak ve dinlenecek yerler yapmak.

4 — Belediyenin plân ve programa uygun olarak lâğım ve çukurlarını inşa ve tamir ettirmek.

5 — Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak, Belediye bahçeleri, korular, oyun ve spor yerleri yapmak.

6 — Belediyelere ait suları, çeşmeleri, sebilleri, harkları, havuzları, su taksim yerlerini, haznelerini kaynaklarını tanzim etmek.

7 — Belediye sınırı içindeki umuma mahsus iskele, rıhtım ve köprüleri plâna göre inşa etmek.

8 — Kanuna göre fennî ve sihhî mezbaha ve bağırsakhane yapmak.

9 — Belediye gaz ve hernevi müştail maddeler depolan yapmak ve işletmek.

10 — Yetimhane, Acezehane, Doğum ve Emzirme evleri, tesisat ve teşkilâtı ve mahalleri Sıhhat Vekâletince tayin ve tasdik edilmek şartile Tımarhane, Fennî tebhirhane ve tathir istasyonları vücade getirmek ve işletmek.

11 — Stadyum ve yarış yerleri yapmak.

12 — Sıhhî muavenet ve imdat istasyonları yapmak,

13 — Ücretli, ücretsiz hastahane yapmak.

14 — İlçalar işletmek, deniz hamamı ve yıkanma mahalleri tesis etmek.

15 — Eczahane, Dispanser ve muayenehane açmak,

16 — Haller tesis etmek ve işletmek,

17 — Belediye tiyatrosu, sineması açmak,

18 — Borsa bulunmıyan yerlerde zahire pazarları açmak,

-
- 19 — Mezat salonları açmak,
 - 20 — Belediye un ve inşaat malzeme fabrikaları açmak,
 - 21 — Fırınlr açmak,
 - 22 — Ucuz Belediye evleri yapmak,
 - 23 — Belediye muhafazasındaki emtia üzerine ikraz muamelesi yapacak müesseseler kurmak,
 - 24 Fakirlere yatma yerleri açmak,..

27/1/934

No. 117/19

Millî dilimize, millî varlığımıza ve yurdumuzun coğrafi kuruluşuna uymıyan köy, kasaba ve şehir adlarının, ve mahalle isimlerinin değiştirilmesi için, Cumhuriyet kanunlarının buyruklarına göre yapılmış mazbatalarla bir çok vilâyetlerimizden istekler gösterilmektedir.

Çok dikkatli birer tetkik neticesi olduğuna şüphe olmıyan bu tekliflerin bir kısmında Gazi, Attilâ, Cengiz gibi Türk tarihine altınla yazılan adlar konmakta ve bir kısmında, Sümer, Hitit, Hun gibi büyük Türk kümelerinin sanları anılmak istenilmektedir. Bu uğurdaki düşünme ve aramalar çok faideli olmakla beraber Türk tarihine girmiş olan büyük kumandanların, millî kahramanların Türk inkılâpçıların ve büyük Türk kütlelerinin adlarını, küçük köylerimize ve hatta kasaba ve şehirlerimizdeki mahallelere vermek, hiç te yerinde bir buluş değildir.

Çünkü millî tarihe geçen adlar, tek bir köy veya mahallenin malı olamaz. O büyük isimler büyük I ürk milletinin malıdır. Ve bu sebeple ancak büyük Türk şehirlerine koymak gerektir.

Bu suretle her vilâyette bu adlarla bir kaç yer anıldığı takdirde hasıl olacak iltibasların da önüne geçilmiş olur.

Bazı vilâyetlerimizde bu gibi ad değıştirme işinde Cumhuriyet, Fazilet gibi kelimeler teklif etmektedirler.

Umumî mana karışıklığı olan ve ancak İctimaî yaşayışta yeri olan bu tabirlerin de kasaba veya mahalle ismi olarak kullanılması doğru görülmemektedir.

Filhakika ad değıştirme lüzumu varsa bu gibi zarurî hallerde ad değıştirilecek yerin yakınındaki Türkçe dağ ve su adları gibi coğrafi kelimeler araştırmak ve yahutta ana vatandan koparılan yerlerde Türk elile kurulmuş kasaba ve şehirlerin adlarını tercih etmek daha muvafık olacaktır.

İhtiyaç halinde bu şekilde muamele yapılmak üzere keyfiyet tamimen tebliğ olunur efendim.

30/1/934

NÜFUS İŞLERİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Ş. III

No. 922/98

Bazı yerlerde halkın nüfus işlerini masrafsız olarak yaptırmak için Nüfus idarelerine sevinçle vaki olan müracaatlarında müşkülâta maruz kaldıkları İlmühaberler ve alacakları Nüfus cüzdanlarına fotoğraf yapıştırmak mecburiyeti tahmil olunduğu karı ve çocuklarının da beraberinde kaza merkezine getirmeleri istendiği haber alınmıştır.

Tam hızla mektumların kaydına gayret olunması ve halkın da bu hususta teşvik edilmesi ve azamî kolaylıklar gösterilmesi lâzım iken bu şekillerde müşküller ikâ maslahatla asla kabili telif olmadığından mektumların kayıt işlerinde zati ailelerinin ve bizzat kaymakam beylerin de alâka göstererek belirecek bütün müşküllerin bertaraf edilmesine ve bilhassa köylülere azamî kolaylık gösterilmesine itina buyurulması ehemmiyetle tebliğ olunur efendim.

14/1/934

HÜLÂSA

Nüfus işlerinin çabuk görülmesine dair

No. 1553/182

Bazı taraflarda halk ve bilhassa köylüler Nüfus işlerini yaptırmak için Nüfus idarelerine vaki müracaatlarında işlerinin günü gününe gördürülmemesinden dolayı kaza merkezlerinde günlerce beklemekte oldukları ve bu yüzden füzuli masraflara girdikleri ve köydeki işlerinden kaldıkları ye Nüfus idarelerindeki işlerin para ile muakkiplere gördürmeğe mecbur oldukları ve bu suretle Vilâyet ve kaza ve kattâ bazı nahiye merkezlerinde muakkip namı altında bir sınıf türediği Vilâyetlerle olan muhaberelerden ve Mülkiye Müfettişlerinin raporlarından anlaşılmaktadır.

Bir taraftan halkı işinden alıkoyan ve boş masraflara sokan ve diğer taraftan halkı Hükümetten soğutan bu halin devamına müsaade etmek asla tecvîz edilemez.

Binaenaleyh bir iş için Nüfus idarelerine müracaat eden iş sahiplerinin ve bilhassa köylülerin müracaat ettikleri gün işlerinin görülmesi ehemmiyetle matlup olduğundan müracaat eden erbabı mesalihin behemehal o gün ve nihayet ertesi günü işlerinin bitirilmesi ve muakkip denilen kimselerin ve alelittlak mutavassıtların dairelere müracaatlarına ve dairelerde iş takip etmelerine meydan bırakılmayıp bunların behemehal menedilmesi ve 24 saat içinde erbabı mesalihin işini görmiyen memurların derhal işten çektirilmesi ve merkeze de bildirilmesi. Ve Nüfus idarelerinin tarafı alilerinden ve Kaymakamlar tarafından sık sık kontrol edilmesi ve buna riayet etmiyecek kaymakam Beylerin de tecziye edilmesi ehemmiyetle tebliğ olunur.

Mülkiye Müfettişlerince de bu husus ehemmiyetle takip olunacaktır efendim.

29/1/934

VİLÂYETLER İDARESİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Ş. I

HÜLÂSA

Tadile tâbi olmıyan hususî muhasebe memurlariyle yetimlerine ait resmî senetlerin gönderilmesine dair

No. 1

Tahsis muameleleri 1683 numaralı kanunun neşrinden evvel ve Divanı Muhasebatça teşcil ve vizesi mezkûr kanunun neşrinden sonraya kalmış olmasından dolayı Hususî idareler bütçelerinden tesviye edilmiş ve bu kere de 2097 numaralı kanunun 5 inci maddesine tevfikân Hususî idareler tekaüt sandığından tesviyesi lâzım gelmiş olan mütekati, dul ve yetim maaşlarının tadile tâbi olmamasından dolayı ellerinde kaldığı anlaşılan resmî senetlerin sandık idare heyetlerince görülüp vize edilmesi ve esas defterlerine kayıt ettirilerek tediye mektuplarının ona göre yapılması muktazi bulunduğundan bu gibi resmî senetlerin alâkadarlardan alınarak âcilen gönderilmesi rica olunur efendim.

1/1/934

HÜLÂSA

Millî İktisat ve Tasarruf haftasında gösterilen faaliyetin şayanı şükran olduğu H.

No. 245

«Tasarruf ve Yerli mallar haftası»nın bütün Türkiyede her senesinden daha canlı ve manalı bir tarzda kutlandığı ve bu neticenin istihsalinde Vali Beyefendilerin çok

büyük teşvik ve yardımları görüldüğü Milli iktisat ve Tasarruf Cemiyeti tarafından bildirilmektedir efendim.

8/1/934

HÜLÂSA

Açık memurların münhalâta tayinleri H.

No. 547/222

Muvazenei Umumiye kanununun 19 uncu maddesi, münhal bulunan memuriyetlere tercihan açıkta bulunanların tayinlerini âmir bulunmasına binaen açılacak vazifelere Vilâyetinize en yakın mahallerden elyevm açık maaşı almakta bulunanların tayinleri 4/8/933 tarih ve 7184 numaralı umumî tahriratla tebliğ olunmuş ve vekâlet emri maaşı almakta bulunan memurların da isimlerini ve maaş aldıkları mahalleri gösterir bir cetvel gönderilmişti. Bu tebliğat hilâfına olarak bazı vilâyetlerce memur alındığı görülmektedir. Mezkûr kanun hilâfında muamele yapıldığı takdirde tayin edilen memurlara maaş verilmiyeceğinden kanunun tamam tatbiki ve bu suretle açıktan tayin edilecek memurların kayıtlarına işaret edilmek üzere keyfiyetin iş'arını tekiden Ve ehemmiyetle rica eylerim efendim.

15/1/934

Ş. II

HÜLÂSA

Türk tarihi Tetkik Cemiyeti tarafından istenilen malûmatm verilmesi H.

No. 28

Tarihimizin aydınlanması için en kıymetli çalışmalar-

.....
da bulunan (Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti) tarafından Vilâyetinize
tarih ve numara ile yazılan tahriratla istenilen hususlar
hakkında mümkün olabildiği kadar sahih, ilmi ve vesikalı tetkikler
yapılmak suretile bu mesaiye azamî müzaharete bulunulması tamimen
rica olunur efendim.

Vilâyetlere, B. U. Müfettişliğe yazılmıştır.

1/1/934

HÜLÂSA

Üçüncü tertip on dördüncü
cilt düsturunun gönderildiği
H.

No.29

Başvekâleti Celile Neşriyat Müdürlüğünce tertip ve neşredilen
Üçüncü tertip on dördüncü cilt düsturundan () adet leffen gön-
derilmiştir efendim.

Vilâyetlere, B. U. Müfettişliğe ve Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

1/1/934

HÜLÂSA

Resmî binaların yangından
korunması H.

No. 77

Yangın vak'aları son zamanlarda kayda şayan derecede
çoğalmaktadır. Yangınların ekseriya kış mevsiminde kayıtsızlık ve
dikkatsizlik yüzünden ileri geldiği görülmektedir.

Resmî binaların, resmî kayıtların ve evrakın yanmasile

telâfisi mümkün olmayan zararlar husule gelmekte ve memleketin iktisadi bünyesi ve umumî serveti bundan müteessir olmaktadır.

Sebep ve saikleri ne suretle olursa olsun hükümet konaklarının ve resmî binalarla devlete ait evrakın yanmasından doğan mes'uliyeten evvel kanun ve nizamların tatbikile mükellef olan idare âmirlerine teveccüh eder ve alınacak tedbirler idare âmirlerinin bu meseleye attettikleri ehemmiyetin derecesini gösterir. Binaenaleyh resmî gazetenin 10 Mayıs 1933 tarih ve 2397 sayılı ve «idare» mecmuasının 62 numaralı nüshasında intişar eden «Devlete ait ve Devlet binası olmak üzere kiralanan binaların yangından koruma Talimatname» sinin sıkı ve ehemmiyetli bir surette tatbikini ve bu hususta çok hassas davranılmasını tamimen ve tekiden rica ederim efendim.

Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğe yazılmıştır.

6/1/934

HÜLÂSA

Hazırlanan haritalar H.

No. 142

Harita Umum Müdürlüğü kanununun 5 inci maddesine tevfikan Belediyeler, İdarei Hususiyeler, Bilumum müessesat ve eşhas tarafından hususî vesaitle yaptırılacak her türlü plân ve haritaların birer nüshasının vesaikile birlikte mezkûr Umum Müdürlüğe gönderilmesi hakkında Millî Müdafaa Vekâletinden alman 3/11/1934 tarih ve 2806/5146 numaralı tezkerenin bir sureti leffen gönderildi.

İktizasının ifası tamimen rica olunur efendim.

Vilâyetlere, B. U. Müfettişliğe ve Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

9/1/934

**Millî Müdafaa Vekâletinin 3 İkinci kânun 934 tarih ve
2806/5146 numaralı tezkeresi sureti**

1. — Harita Umum Müdürlüğünün, memleketimizin muntazam haritalarının alımında büyük yardımı olan dileklerini havi 20 Birinci kânun 1933 tarih ve 384 numaralı tahrirâtı sureti ilişik olarak arz ve takdim kılındı. Bu isteklerin ifası hususunda İcap edenlere emir ve temin buyurulmasını arzeylerim efendim.

2. — Başvekâlet, Adliye, Hariciye, Maliye, Maarif, Nafia, iktisat, Sıhhiye ve Muaveneti içtimaiye, Gümrük ve inhisarlar ve Ziraat Vekâleti Celilelerine ve B. Erkânıharbiye Yüksek Reisliğine arzedilmiş ve malûmat olarak Harita Umum Müdürlüğüne yazılmıştır.

**Harita Umum Müdürlüğünün 20 Birinci kânun 933 tarih ve
111/384 numaralı tezkeresi sureti**

Harita Umum Müdürlüğü kanununun 4 üncü maddesine nazaran Belediyeler, idare! Hususiyeler, Bilumum müessesat ve eşhas tarafından hususî vesaitle yaptırılacak her türlü plân ve haritaların birer nüshasının vesaiki lâzimesile Harita Umum Müdürlüğüne tevdiî icap etmektedir.

Kanunun bu hükmüne tevfi kan bazı mahallerden haritalar gelmekte; fakat vesaik gönderilmemektedir. Halbuki Kadastral haritalarının kıymeti ancak vesaiki hesabiyenin mevcudiyetile taayyün edebilir.

Bunlardan maada Nafia ve Ziraat Vekâleti Celilelerinin şimendifer ve yol haritalarile su, orman ve; maadin işlerine dair hususî bir nirengiye tâbi olarak; yaptırdıkları haritalar; hiç haritası bulunmayan bazı mıntakalarımız için yoksuzlukta kıymeti mahsusayı haiz olabilir.

Kezalik; Tapu ve Kadastro heyeti fenniyesince yapılan şehir ve kasaba haritaları; muntazam haritalarını yap-

makta olduğumuz manalıka tesadüf ettikleri takdirde bize hasseten haizi kıymet olurlar. Çünkü; bu Kadastral haritalar sayesinde şehir ve kasabalar haritası alımı ile fotoğraf postalarımız uzun vakit geçirmezler. Ve Kadastral haritalar büyük mikyasta olacağı için bizim postalarımızın mühim zaman ve para sarfile vücade getirecekleri 1/25000 mikyaslı haritalardan daha salih olacaklarından bunlar elimizde bulunduğu zaman mikyasları ne olursa olsun 1/25000 mikysına tahvilleri suretile hem zaman ve emekten kazanılır hem de şehir ve kasabalar 1 /25000 mikyasına göre daha doğru olarak bizim muntazam haritalarımıza geçebilir.

Hele Kadastral haritaların ihzarında hakikî semtli coğrafi tayin edilir ve madde kıymeti zaviyesi 1/200000 mikyaslı paftalara uygun bir konstantla başlanırsa bu haritalar pek kolaylıkla memleket serisine tâbi olabileceklerinden daha nafi olurlar.

Binaenaleyh; Belediyeler ve İdarei Hususiyeler Bilûmum müessesat gibi Devlet devairinin ve bu meyanda Nafia ve Ziraat Vekâleti Celileleriyle Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğünün; yapacakları haritaların hini tertibinde memleket haritasının alınmasına yardım edecek esasları da nazarı iltifata almalarının ve bu haritalardan bir veya bir kaç nüshasının vesaiki lâzimesile birlikte Umum Müdürlüğümüze gönderilmesinin usul ittihazı hususundaki icabının ifasına müsaadeleri maruzdur.

B. E. Rs. ne arz edilmekmiştir.

HÜLÂSA

Kanun rehberi H.

No. 172

Zeyl: 14/11/1931 tarih ve 2554 numaralı umumî tahrirata:

Büyük Millet Meclisince 1932, 1933 senelerinde kabul edilen kanunların fihristini göstermek üzere Vilâyetler idaresi Umum Müdürü Sabri Bey tarafından evvelce yapılan Kanun rehberine bir zeyl neşredilmiştir. Kanunları arayıp bulmak hususunda büyük kolaylık gösteren bu eserin alâkadarlara tavsiyesini rica ederim efendim.

13/1/934

HÜLÂSA

Kanun rehberi H.

No. 335

Zeyl: 13/1/1934 tarih ve 172 numaralı umumî tahrirata:

Vilâyetler İdaresi Umum Müdürü Sabri Bey tarafından neşredilen «Kanun rehberi» adlı kitabın fiatı bazı vilâyetler tarafından sorulmaktadır. Mezkûr eserin fiatının bir lira olduğunun alâkadarlara bildirilmesini rica ederim efendim.

HÜLÂSA

Suriyedeki Türk emlâki H.

No.242

Suriye Emlâk itilâfnamesi mucibince İskenderon sancağı dahilindeki Türk emlâki üzerine mevzu aynî haklan takyit edici tedbirlerin kaldırıldığından ve bu kararın bilâ-

hare Suriyenin Fransız mandası altında bulunan diğer mıntakalarına da teşmil edileceği Fransa Sefaretinden bildirilmesi üzerine Hariciye Vekâletinden, Suriyede emlâk sahibi olan vatandaşlarımızdan münferit surette müracaat eden kimselere ait dosya ve istidalar mezkûr sefarethaneye tevdi edilmiş ve bunlar hakkındaki tetkiklerin takip ve intacının Berut Başkonsolosluğumuza sureti bağlı Talimatname ile tebliğ edildiği Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir.

Sefaretçe «Ali Komiserliğe» gönderilecek olan istida ve dosyalar hakkında Komiserlikten mütemmim malûmat istenildiği takdirde alâkadarlar veya alâkadarların mensup olduğu vilâyet ve kazalarla muhabere edilmesi talimatnamede işaret edilmiştir.

Bu bapta Berut Konsolosluğumuzdan vaki olacak müracaatlara lâzım gelen cevapların sür'atle verilmesi hususunun temini tamimen rica olunur efendim.

Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğe yazılmıştır.

20/1/934

Berut Konsolosluğuna verilen Talimatname örneğidir

Suriyede emlâke sahip olup ta vaktile Vekâletimize istida ile müracaat etmiş olan kimselerin evrakları Fransa sefaretine tevdi edilmiştir.

Fransa sefaretinin son tebliğatında, İskenderon sancağındaki Türk emvaline mevzu takyidi tedbirlerin, umumî olarak kalktığı bildirilmekte, Suriye ve Lübnanın diğer kısımlarında emlâki olan tebaamızın münferit taleplerinin de tetkik edileceği vaat edilmekte olduğundan elimizde mevcut 523 istida ve dosya buradaki Fransa sefaretine tedi edilmiştir.

Sefaretçe Ali Komiserliğe gönderileceği tabî olan dosyaların bir an önce intacı için lâzım gelen takibatta bulunmanızı rica ederim.

Bu istida ve dosyalar üzerine mütemmim malûmat istenildiği takdirde bu malûmatın vasitanızla verileceğinin Âli Komiserliğe bildirilmesi muvafık olur. Bu halde alâkadar ile ve yahut alâkadarın mensup olduğu vilâyet veya kaza âmiri ile muhabere edilerek matlûbun istihsali mümkündür.

Fransa sefaretine tevdi edilen istida ve dosyaların eshabını gösteren listelerin birer sureti ilişik olarak gönderilmiştir.

Teşkilât, fek ve ilhaka ait muameleler

Kararname No. 10254

Madde 1 — Afyonkarahisar Vilâyetinin Emirdağ kazasının Bayat nahiyesine merbut «Burhaniye» köyü bu kazadan ayrılarak mezkûr vilâyet -merkez kazasına bağlan mistir.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

22/1/934

Kararname No. 10260

Madde 1 — İzmir Vilâyetinin Tire kazasına bağlı Karaağaç, Çamköy, Bozköy, Dağyeniköy, Habipler, Kızılca, gedik ve Dampınarı köyleri bu kazadan ayrılarak Aydın Vilâyeti merkez kazasına merbut Germencik nahiyesine bağlanmıştır.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

28/1/934

**933 senesi Kânunuevvel ayı zarfında köy
tebeddülâtını gösterir cetvel:**

1 — İçel Vilâyetinin Elvanlı nahiyesine bağlı Tümök köyü Ecel deresi köyü ile birleştirilmiştir.

2 — İstanbul Vilâyetinin Şile kazasına bağlı Alacalı nahiyesine merbut Avcıkoru köyü mezkûr kaza merkezine bağlı Hecis köyü ile birleştirilmiştir.

3 — Giresun Vilâyeti:

Merkez kazasına bağlı Alınyamabalâ karyesinin Alınyamacami köyünden, Merkez kazasına bağlı Hamidiye köyünün Çukur köyünden, Keşâp nahiyesine bağlı Küçükgeriş karyesinin Feruz köyünden, Keşâp nahiyesine bağlı Seyca karyesinin Oğurca köyünden ayrılarak müstakil birer köy haline konulmaları muvafık görülmüştür.

**Tekaüt ve yetim muamelesi bitenler
29/12/933 DEN 30/1/934 TARİHİNE KADAR
DAHİLİYE VEKÂLETİNCE MUAMELESİ İKMAL
EDİLEN TEKAÜT VE YETİM MAAŞLARI**

İsim ve Memleketi	Nev'i tahsis
Eşme kaymakamı İsmail Hakkı B.	Yetim
Ahlat kaymakamı Mehmet Rüstem B.	»
İzmir evrak mukayyidi Ömer Vafır Ef	»

Nevşehir tahrirat kâtibi Halil Hamdi Ef.	»
Köşk nahiyesi müdürü Hayrettin B.	»
Sarıköy nahiyesi müdürü Celâl B.	Tekaüt
Balıkesir nüfus müdürü Ali Rıza B.	»
Suriye vilâyeti istatistik kâtibi Aptüsselâm Ef.	Yetim
Torbalı nüfus memuru Mahir Ef.	»
Afyon nüfus müdürü Şakir B.	»
Zonguldak mektupçusu Salâhattin B.	Tekaüt
Silivri kaymakamı Süleyman Memduh B.	»
İstanbul evrak kalemi kâtibi Hakkı Ef.	Yetim
Simav nüfus kâtibi İsmail Hakkı Ef.	»
Safranbolu eski tahrirat kâtibi Mustafa Sıtkı Ef.	Tekaüt
İlgaz kaymakamı Derviş B.	İkramiye »
Amasya Mebusu ve esbak Lâzistan Mutasarrıfı Esat B.	»
Tokat Meb'usu ve eski Hariciye Vekili Bekir Sami B.	Yetim
Ovacık tahrirat kâtibi Mustafa Şükrü Ef.	Tekaüt
Diyarbakir nüfus müdürü Aptülvehap B.	»
Varay nahiyesi müdürü İbrahim Durmuş B.	»
Kırka nahiyesi müdürü Etem B.	Yetim
Adalar nahiyesi müdürü Haşan Hilmi B.	Tekaüt
Edremit nahiyesi müdürü Ahmet B.	Yetim
Ankara nüfus başkâtibi Ali B.	»
Ağva nahiyesi müdürü Nuri B.	İkramiye Tekaüt
Doğanbey nahiyesi müdürü İbrahim Hakkı B.	» »

**28/12/933 DEN 30/1/934 TARİHİNE KADAR VEKÂLETÇE
MUAMELESİ İKMAL EDİLEN BELEDİYE VE
HUSUSÎ MUHASEBE MEMURLARINA AİT
TEKAÜT VE YETİM MAAŞLARI**

İsim ve Memleketi	Nev'i tahsis
Yenişehir Hususî Muhasebe tahsildarı	

Ahmet Hamdi Ef.	Yetim
İstanbul Belediyesi Bahçeler muhafızı Ali Ef.	Tekaüt
Sivas Hususî muhasebe başkâtibi Edip Ef.	Yetim
Burdur Encümen başkâtibi Hamdi Ef.	»
İstanbul Belediyesi Gazhane kontrolü Halil Ef.	»
Antalya Hususî muhasebe tahsildarı	
Mehmet Zeki Ef.	»
Ankara Daimî Encümen ikinci kâtibi Muhsin Ef.	»
İstanbul Belediyesi Duhuliye M. müsevvidi	
Sait Sadi B.	Tekaüt
Kocaeli Hususî Muhasebe müdürü İbrahim	
Hakkı B.	Yetim
Sinop Hususî muhasebe tahsildarı Mustafa Ef.	Tekaüt
Pütürke Hususî muhasebe memuru Faik Ef.	»
İstanbul Belediyesi köprü tahsildarı	
Şükrü Ef. İkramiye	»
Karacasu Hususî muhasebe memuru Bekir Sıtkı Ef.	»
İstanbul Belediyesi Vize M. kontrolü Cemil B. v	»
İstanbul Hususî idare Levazım müdür muavini	
Mustafa Ef.	»
Mülga İstanbul Şehremaneti Meclis azası	
Mehmet Naci B.	Yetim
Trabzon Daimî Encümen ikinci kâtibi Ahmet	
Hamdi Ef.	Tekaüt
Bursa Hususî muhasebe tahsildarı Bahaettin Ef.	»
Polatlı Hususî muhasebe tahsildarı Sadrettin Ef.	»
Kastamonu nüfus ikinci kâtibi Mehmet Sadık Ef.	Yetim
Diyadin Hususî muhasebe memuru Bahaettin Ef.	Tekaüt
Zonguldak Hususî muhasebe merkez kâtibi	
Ahmet Ef.	»
İstanbul Belediyesi Taksim şubesi tahakkuk	
memuru Naili Ef.	»
Cebelibereket Hususî muhasebe kâtibi Sait Ef.	»
Ardıhan Hususî muhasebe memuru Aptürrahman Er.	»

Safranbolu Hususî muhasebe memuru

Aptûlkadir Ef.

Tekaüt

Urfa Hususî muhasebe merkez memuru

Ahmet Galip Ef.

Yetim

Kayseri Hususî muhasebe tahsildarı Lûtfi Ef.

Tekaüt

Teftiş heyeti 933 senesi mesai bilançosu
1933 SENESİ İÇİNDE TEFTİŞ GÖREN VİLÂYET VE
KAZALAR

Vilâyetler

1 — Niğde	
2 — Kayseri	
3 — Manisa	Yalnız Hususî Muhasebesi teftiş edilmiştir.
4 — Ayıntap	
5 — Maraş	
6 — Edime	
7 — İstanbul	Yalnız Polisi teftiş edilmiştir.
8 — Malatya	
9 — Tokat	
10 — Ş. Karahisar	Vilâyet iken-
11 — Elâziz	
12 — Balıkesir	
13 — Sivas	Yalnız Belediyesi teftiş edilmiştir.
14 — Kırşehir	
15 — Yozgat	
16 — Mardin	Yalnız Belediyesi teftiş edilmiştir.
17 — Ordu	
18 — Giresun	
19 — Aksaray	Vilâyet iken-
20 — Çorum	
21 — Trabzon	
22 — Çoruh	

- 23 — Diyarbekir Yalnız Belediyesi teftiş edilmiştir.
 24 — Antalya
 25 — Zonguldak Yalnız Belediyesi teftiş edilmiştir.

Kazalar

- 1 — Ulukışla
 2 — Bor
 3 — Nevşehir
 4 — Ürgüp
 5 — Haymana
 6 — Demirci
 7 — Kırkağaç
 8 — Akhisar
 9 — Andirin
 10 — İnegöl
 11 — Keşan
 12 — Kavaklı
 13 — İpsala
 14 — Uzunköprü
 15 — Gemlik
 16 — Yalova Yalnız Belediyesi teftiş edilmiştir.
 17 — Ergani madeni
 18 — Davaş
 19 — Acıpayam
 20 — Nizip
 21 — Elbistan
 22 — Göksün
 23 — Suşehri
 24 — Koyulhisar
 25 — Reşadiye
 26 — Niksar
 27 — Alucra

-
- 28 — Erbaa
29 — Mes'udiye
30 — Develü
31 — Bünyan
32 — İncesu
33 — Karaman
34 — Palu
35 — Sındırgı
36 — Pınarbaşı
37 — Dursunbey
38 — Susıgırlık
39 — Gönan
40 — Erdek
41 — Bandırma
42 — Şarkışla
43 — Hafik
44 — Divriği
45 — Zara
46 — Çiçekdağ
47 — Avanus
48 — Sorgun
49 — Akdağmadeni
50 — Boğazlıyan
51 — Artova
52 — Zile
53 — Koçhisar
54 — Bala
55 — Cizre
56 — Görele
57 — Tirebolu
58 — Ünve

-
- 59 — Nallıhan
60 — Beypazarı
61 — Ayaş
62 — Besni
63 — Pazarcık
64 — Vakfikebir
65 — Maçka
66 — Akçaabat
67 — Sürmene
68 — Of
69 — Hopa
70 — Tercan
71 — Fatsa
72 — Hozat
73 — Akçadağ
74 — Kemaliye
75 — Arapkir
76 — Hekimhan
77 — Osmancık
78 — İskilip
79 — Alaca
80 — Sungurlu
81 — Mucur
82 — Mecitözü
83 — Kızılcahamam
84 — Kalecik
85 — Söğüt
86 — Bafra
87 — Alaçam Nahiyesi — Belediyesi teftiş edilmiştir.
88 — Pütürge
89 — Kâhta

- 90 — Adıyaman
 91 — Lice
 92 — Finike
 93 — Kaş
 94 — Serik
 95 — Alâiye
 96 — Çatalca
 97 — Kartal

Dahiliye Vekâleti Teftiş Heyeti Reisliğinin 1933 senesine ait evrak
 istatistiğini gösterir cetvel

GELEN			GİDEN				İcmal
Müfettiş- lerden gelen	Sair mahal- lerden gelen	Yekûn	Müfettiş- lere giden Hususî	Müfettiş- lere giden Umumî	Sair mahallere giden	Yekûn	
4.363	2.038	6.401	2.172	157	2.324	4.653	11.054

Mülkiye Müfettişlerinin 1933 senesi zarfında muhtelif işler hakkında yaptıkları tetkikat, tahkikat ve teftişata ait tanzim eyledikleri Fezleke, Rapor, teftiş lâyihasile işten el. çektirdikleri memur adedini gösterir cetvel

Tahkikat Fezle- kesi Adet	Tahkikat raporu Adet	Teftiş lâyihası Adet	Tezkiye varakası Adet	İşten el çektir- rilen memur Adet
236	229	815	4	33

Aramızdan ayrılanlar

**Burdur valisi Merhum Hazım B.
Burdur valisi Hazım bey makamında
şehit edildi**

30/1/934 salı günü saat 10 da Vilâyet makamına gelen Burdur Valisi Hazım Beyefendi Nafianın silindirinde makinist iken vazifesinden çıkarılan Burdurlu Murat oğlu

Adil isminde bir şahıs tarafından makamında rüvelverle şehit edilmiştir. Katil o sırada koşan odacı Mehmet ve Nafia mühendis vekili İsmail Hakkı Beye de ateş ederek her iki- ismi de ağır surette yaraladıktan sonra rüvelveri kendisine çevirerek kendi cezasını bizzat kendi vermiştir. Hastahaneye naklolunan yaralılarından Mühendis vekili İsmail Hakkı Beyle odacı Mehmet de aldığı yaranın tesirile vefat etmiştir.

Vak'adan makine başında haberdar olan Vekil Beyefendi merhumun cenaze merasiminde Hükümet namına bulunmak ve aynı zamanda vak'ayı bizzat tetkik ederek işe vaz'iyet etmek ve refikası Hanıma Vekâletin teessür ve taziyetlerini arz etmek üzere Isparta Valisi Feyzi Beyi derhal Burdura göndermiştir, iktidar ve çalışkanlığı namus ve iffeti ile ve temiz ahlâkiyle iyi bir idare âmiri olarak tanınmış olan Hazım Beyin genç yaşta ve vatanına ve milletine daha büyük hizmetler yapacak bir çağda bu elim akıbeti Hükümetçe çok derin bir teessürle karşılanmıştır.

Mumaileyh Pirlepe mektebi iptidaisi muallimlerinden müteveffa Hafız Hüseyin Efendi mahdumdur. 1306 senesinde pirlepede doğmuş ve Mülkiyeyi ikmal ederek aliyülâlâ derece ile 327 senesinde mezun olmuştur.

Aynı sene Manastır Vilâyeti maiyet memurluğu ile Devlet hizmetine girmiş, sırasile Trabzon, Edirne maiyet memurluklarında, Türk Doğanca, Karaca Halil, Çermiş, Kofcağız, Şehba Nahiyeleri Müdürlüklerinde ve Tenus, Bap, Geyve, İncesu, Boğazliyan, Ürküp, Gebze, Menemen Kaymakamlıklarında ve Cebelibereket, Kırşehir Vali vekâletlerinde bulunduktan sonra 341 senesinde Kırşehir Valiliğine asaleten tayin edilmiş ve oradan Artvin Valiliğine ve 929 senesinde de Burdur Valiliğine nakledilmiştir.

Mumaileyhin genç yaşta aramızdan ayrılması büyük teessürü mucip olmuştur. Merhumun ailesine ve arkadaşlarına samimî taziyetlerimizi arz ederiz.

**Vekil Şükrü Kaya Beyefendinin Burdur Valisi merhum Hazım
Beyefendinin refikalarına çektikleri**

taziyet telgrafı

Yüksek meziyetleri ve iyi ahlâkı ile en iyi bir İdare âmiri olarak tanıdığımız kıymetli zevciniz Hazım Beyin şehadetini elim bir teessürle öğrendim. Hatırası daima aramızda yaşayacak olan merhumun ziyamdan mütevellit kalbi teessürlerimi bütün meslekdaşlarının teessürlerine de tercüman olarak hürmetle arzeder ve size sabır ve tahammül dilerim efendim.

30/1/934

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Gayri Resmî kısım

Belçikada Komün idaresi

**Komün — Commune, Komün Meclisi — Conseil Communal,
Burgmestr — Bourgmestr, Eşöven Meclisi — Kolleg Echevinal —**

Komün:

Belçika; hükûmî şahsiyeti haiz olan ve her biri bir (Entite de droit) hukukî mahiyet arzeden komünlere ayrılmıştır. Bunların hudutları ancak bir kanun ile tashih veya tebdil edilebilir.

Komünü şu suretle tarif edebiliriz: Memleketin mahdut bir kısmına yerleşmiş eşhas ve ailelerden mürekkep bir cemiyet, öyle bir cemiyet ki alâkadarlarınca otonom bir tarzda tanzim edilmiş menafie malik.

Belçikalı idare profesörü «Orban» in dediği gibi «Komün bazılarının iddia ettikleri veçhile alelade bir cemiyet ve bir nevi mecburî ve hususî sendika değildir.» Aristo mahallî komünde ailenin tabî bir kolonisi şeklini görmekte idi. Komün Devletin teşekkülünde bir cüzüdü. Devletten evvel doğar ve onunla yaşar. Komün komşuluğun icap ettirdiği müteaddit münasebetler ve hayatın muhtelif ihtiyaçlarının tesiri altında ahalinin çoğalması ve ailelerin bir araya toplanmaları ile kendiliğinden ortaya çıkar. Ailelerin bu şekilde bir araya toplanması ve bunları teşkil eden eşhas arasındaki münasebetler komün hayatını doğurur. Bu münasebetleri nizam altına koymak zarureti de komün idaresini vücade getirir.

Küçük bir tarihçe:

Belçikada Komün İdaresi kurunu vustaya kadar uzanır. 1795 de Belçikanın Fransa ile birleşmesi üzerine vücade getirilen kanunlar büyük komünler yerine küçük komünler ikame etmiştir. Bilhassa Fransanın Konsül ve imparatorluk devrinde merkeziyeti istihdaf eden bir çok tadelâta duçar olmuştur.

Hollanda hâkimiyeti esnasında 1817, 1818 Kral emirnamelerile Komün işleri halkın memnuniyetini mucip olacak surette tenzim edildi. Sekiz sene devam eden bu tarzı idare Belçikada pederane bir idare tesis etmiştir. Bunu müteakip 1824, 1825 nizamnameleri Komün Meclisi âzalarının tayinini Krala vermek suretile Mutlâkiyete doğru gitmiş idi. Çünkü kanunu esası komün işlerinin Kral emirnamelerile tanzimi salâhiyetini hükümete vermiş idi.

Nihayet 1830 da hükümeti muvakkatenin ısrar ettiği Dekre komünlerin ferman istihlâsı olmuştur. Bu idare tarzı en evvel komünü idare edenleri, (Burgmesr, Eşöven, Komün Meclisi âzası) nı bir dereceli intihapla intihap usulünü kabul etmiştir.

Belçika kanunu esasısı «Komün» ün mevcudiyetini bir prensip olarak kabul etmiştir. Mezkûr kanun ona tamamıyeti mülkiye temin etmiş, doğrudan doğruya intihap hakkı vererek temsil vasfını tanımış ve Komün Meclislerde sırf mahallî menafii için muhtariyet vermiştir.

Görülüyor ki bu suretle Belçikada ademi merkeziyet kanunu esası ile vasî bir şekilde temin olunmuştur.

Hali hazır Komün teşkilâtı:

Belçikada elyevm mer'i olan komün kanunu 30 Mart 1836 tarihini taşır. Bu kanun zamanın ihtiyacına göre bir çok tadelâta uğramış ve nihayet 27 Teşrinisani 1891 tarihinde bütün tadelâtı ihtiva etmek üzere yeniden tabedilmiştir. Sonradan yapılan zeyilleri de nazarı dikkate almak suretile Belçika komünü idaresini bu kanun üzerinden tetkik edeceğiz.

Komün Meclisi:

Her komünde komün mümessillerinden yani müşavirler «âza» Burgmestr ve Eşövenlerden mürekkep bir Komün Meclisi vardır. Müşavirler yani âza doğrudan doğruya komünün müntehipleri tarafından intihap olunur. Burgmestr de Kral tarafından komün âzası içinden seçilir. Maahaza Kral Vilâyet Daimî Encümenin reyî üzerine Burgmestri Meclisi haricinde nahiyenin yirmi beş yaşını ikmal etmiş müntehipleri arasından intihap edebilir. Burgmestr Meclis haricinden tayin edilmiş ise her türlü ahvalde Eşövenler heyetinde reye itirak eder. Hukukan Meclisin Reisidir. Eşövenler Komün Meclisi tarafından âzası arasından seçilir. İntihap gizli rey ile ve mutlak ekseriyetle intihap edilecek Eşövenlerin adedince yapılır.

Âza adedi:

Komün Meclisi âzası komünün nüfusuna göre değişir. En az yedi, en çok kırk beş âzadan tereküp eder. Kanunun dördüncü maddesi nüfus adedine göre âza miktarını şu suretle tesbit edilmiştir:

Nüfusu	1000	ve	daha aşağı	olanlarda	7
»	1000	den	3000	ne kadar olan komünlerde	9
»	3000	»	10000	»	11
»	10000	»	15000	»	13
»	15000	»	20000	»	15
»	20000	»	25000	»	17
»	25000	»	30000	»	19
»	30000	»	35000	»	21
»	35000	»	40000	»	23
»	40000	»	50000	»	25
»	50000	»	60000	»	27
»	60000	»	70000	»	29
»	70000	»	80000	»	31
»	80000	»	90000	»	33
»	90000	»	100000	»	35
»	100000	»	150000	»	37

» 150000	»	200000	»	»	»	39
» 200000	»	250000	»	»	»	41
» 250000	»	300000	»	»	»	43
» 300000	»	fazla komünlerde				45

Komünler her Umumî tahriri nüfusu takip eden iki sene zarfında mevcut nüfusa göre yeniden tanzim ve tasnif olunur.

Azalık müddeti:

Komün âzası altı sene için intihap olunur.

Yemin:

Âza 1 Temmuz 1860 numaralı kanunun birinci maddesi mucibince yemin ederler. Yeminin metni şudur: «Krala sadakat, Belçika milletinin kanunu esasasına ve kanunlarına itaat edeceğime yemin ederim.»

Yemin merasimi Umumî celsede Burgmestr'in veya vekilinin huzurunda yapılır. Burgmestr'ler de Valinin veya vekilinin huzurunda yemin ederler. Yemin için müteakiben iki defa davet edildikleri halde meşru bir mazerete, mebni olmaksızın yemin merasimini ifadan içtinap edenler müstafi addolunurlar.

Meclisin içtimai:

Meclis vazifesine ait işlerin icap ettirdiği her zaman içtima eder. Meclisi Burgmestr'ler ve Eşövenler heyeti davet eyler. Vazife ifa eden Meclis âzasının üçte birinin talebi üzerine Burgmestr'ler ve muhtarlar heyeti işaret edilen günde ve saatte Meclisi davete mecburdurlar. (Madde 62).

Müstacel ahval müstesna olmak üzere davet içtima gününden hiç olmazsa iki gün evvel, yazı ile ikametgâha tebliğ olunur. Davet ruznamei müzakereyi ihtiva eder. (Madde 63). Cüz i bir tehir bir tehlike tevhit edecek fevkalâde ve müstacel ahval müstesna olmak üzere ruznamei müzakereden hariç hiç bir şey müzakere mevkiine konamaz. Müstaceliyet hiç olmazsa mevcut âzanın iki sülüsü tarafından tek

lif edilmelidir. Bu teklifte bulunanların isimleri zapta geçirilir.

Mecliste nisap:

Meclis, ekseriyet olmadıkça karar ittihaz edemez. Maamafih iki defa içtimaa davet vaki olduğu halde ekseriyet husule gelemmezse üçüncü defa olarak bir davet daha yapılır. Bu davet üzerine de ekseriyet hasıl olmazsa mevcut âza ile. itti hazı karar olunur.

Ancak ikinci ve üçüncü davetler 63 üncü maddedeki usul dairesinde icra edilmekle beraber üçüncü davette içtimaa gelinmediği takdirde mevcut âza ile itti hazı karar edileceği ihtar edilir. (Madde 64).

Bu şekil, âzadan bazılarının her hangi bir maksatla ekseriyet husulüne mani olmalarının önüne geçmek için kabul edilmiştir. Meclis Burgmestr'e yahut kendisine vekâlet eden zat riyaset eder. Celse reis tarafından açılır, reis tarafından kapanır. Kararlar reylerin mutlak ekseriyetile itti, haz olunur. Reylerde müsavat olursa teklif reddedilir.

(30 Nisan 1905 tarihli kanun)

Meclis âzası reylerini alenen ifade ederler. Ancak namzet gösterilmesi, tayin, azil, işten elçektirme gibi ahvalde reyi hafi usulü ile karar verilir.

Reis Meclis âzasından olduğu vakit reyini en son olarak verir.

Namzetlerin tayin ve iraesı halinde matlup ekseriyet birinci defa ihraz edilemezse en çok rey alan namzetler arasında «Balotaj» yapılır.

Bunun için Reis, namzetlerin iki misli esamiyi havi bir liste tanzim eder. Reyler ancak bu listeye geçirilen namzetlere verilir. Namzetler arasında rey müsavatı hasıl olursa en yaşlısı tercih olunur.

Her celsenin açılışında evvelki celseye ait zabıt okunur. Kabul ve tasvip edildikten sonra Burgmestr ve kâtip tarafından imzalanır.

Meclis âzasına ve Burgmeştr'e memnu olan hususlar:

1 — Gerek şahsen, gerek vekâlet suretile intihabından evvel veya sonra alâkadar bulunduğu ve dördüncü dereceye kadar (dördüncü derece dahil) akraba ve taallûkatının şahsen menfaattar olduğu meseleler hakkındaki müzakerelerde hazır bulunamazlar.

Maamafih bir Burgmeştr böyle bir kararın ittihazında hazır bulunursa bunun iptal edilip edilmemesinin takdiri Krala aittir.

2 — Komüne ait iltizam ve münakaşalara bilâvasıta. veya doğrudan doğruya iştirak edemezler.

3 — Komün aleyhine ikame edilmiş davalara avukat, noter ve saire suretlerle müdahale edemezler. Aynı sıfatlarla Komün ün nef'ine olarak münaziünfih hiç bir işi müdafaa ve takip eylemekten memnurdurlar.

4 — Komüne ait ve kendisinin âzası bulunduğu umumî hizmetlere ait hesapların tetkikinde hazır bulunamazlar.

Meclis kararlarının alâkadarlara tebliği:

Komün Meclisince ittihaz edilen kararlarını alâkadarlara tebliğinden istinkâf edilemez. Maamafih Meclis hafi bir celsede ittihaz olunan mukarreratın muayyen bir müddet için gizli tutulmasına karar verebilir, idareye taallûk eden hiç bir evrak Meclis âzasının tetkikinden gizlenemez.

Umumî rapor:

Her sene Meclis bütçe müzakeresine başlamazdan evvel Burgmeştr ve Eşövenler heyeti ahalinin de kabul edileceği bir celsede Komün işleri hakkında bir rapor okur. Bu raporun bir nüshası Vilâyet Daimî Encümenine tevdi edilir. Bu celsenin gün ve saati duvar ilânlarla lâakal üç gün evvel umuma ilân olunur.

Neşrû ilânı mecburî müzakereler:

Aşağıdaki mevzular üzerinde cereyan eden müazkerelere ait zabıtların neşrû ilânı mecburîdir:

-
- 1 — Maaşlar ve hesaplar faslı müstesna olmak üzere bütçeler,
 - 2 — Komünün senelik varidatı ile yahut kasada mevcut parası ile yahut karşılık gösterilecek vesait ile kapatılması mümkün olmıyan masraflara ait müzakereler,
 - 3 — Umumun menfaatine hadim müesseseler vücude getirilmesine dair müzakereler,
 - 4 — İstikraz akdine dair müzakereler,
 - 5 — Komüne ait emval yahut gayrimenkul hukukun tamamen veya kısmen satılmasına bu emval veya hukuka müteallik mübadele ve mukaveleler, icareî tavileler emvali gayrimenkulenin terhini ve müşterek emvalin taksimi gibi hususlara dair müzakereler,
 - 6 — Umuma ait mebanî ile eski âbidelerin yıkılmasına ait müzakereler,

Maamafih bu gibi hallerde mevcut âzanın üçte ikisinin talebîle intizamı ammenin muhafazası ve mühim mahzurlar dolayısıyla celsenin alenî olmaması hakkında karar verilebilir.

Şahsî işler mevzuubahs olduğu vakit Reis celsenin hafî olduğunu ilân eder.

Meclisin inzibatı:

Meclisin inzibatı Reise- aittir. Reis Meclisin müzakeratı hakkında tasvip veya ademi tasvip gösterenleri veya her ne suretle olursa olsun gürlüğe sebebiyet verenleri - bu bapta ihtaratta bulunduktan sonra - samiin mevkiinden derhal tardeder. Hattâ lüzum görürse hakkında diğer takibat icrasına hâlel gelmemek üzere sükûtu ihlâl eden eşhası birer zabıt varakası ile Polis mahkemesine sevk edebilir. Mahkeme bu gibileri bir franktan on beş franga kadar para cezası ile cezalandırır.

—Devam edecek—

SABRİ

Vilâyetler İdaresi Umum Müdürü

Şehirler ve Belediyecilik

Yugoslavyada Belediye

— 21 —

Yugoslavyada Belediye Bütçeleri:

Belediye bütçelerini her yerde olduğu gibi, Belediye) Meclisleri yapar, idare Heyetinin tetkikinden geçtikten sonra Valiler tarafından tasdik olunur. Büyük şehirlerin bütçelerinin tasdiki salâhiyeti Maliye Vekâletine verilmiştir. Belgrat bütçesi ise, Maliye: ve Dahiliye Vekâletlerince tasdik edilir.

Umumî menfaatlere ait işlerde, bütçeyi tasdika salâhiyetli makamların tasdikli ve zam hakları kabul edilmiştir.

Bütçe gelirleri:

Her memlekette olduğu gibi burada da her nevi Devlet vergisine munzam Belediye hisseleri vardır. Fakat bu munzam kesirlerin nisbetleri muhtelif belediyeler için ayrı ayrıdır. Büyük şehirler için bu munzam kesirlerin nisbeti yüksektir.

Resmî evraktan alınan harçlar, kayıt surelerinden alınan ücretler (en çok on dinara kadar) pazar veya yerlerde işgal olunan mahallerden alınan resimler doğrudan doğruya Belediye gelirleridir.

Büyük şehirler, Dahiliye Vekilinin müsaadesile oktruva koyabilirler. Bütün bu vergi ve resimlerin azammîsi umumî taksi kanunu ile tesbit edilmiştir, Belediye memurlarının ikametgâhları Belediyelerce temin edilir. İlk mekteplerin tenvir, teshin ve diğer tesisat masrafı da Belediyelere aittir. (Muallim maaşları Devlet bütçesinden verilir.)

Hükümet merkezinin idaresi:

Burada Vali bulunmadığı; İdarî vazifelerin Polis mü

dürü tarafından görüldüğü ve Belgrat Belediye Reisinin Kral tarafından tayin edildiğini ve âzaları da Dahiliye Vekilinin seçtiğini yukarıda arzetmiştik.

İdare bakımından burada Polis müdürü her şeye hâkim vaziyettedir. Bunun âmiri, Dahiliye Vekilinin emrinde, fakat Nazır derecesinde ve Nazır muavini unvanını haiz (Emniyeti umumiye ve Devlet müdafaası) umum müdürüdür.

Dahiliye Vekâleti, Belgradın, Umumi harpten sonra açılan en büyük caddelerinden Knez Mihailo caddesi üzerindeki Vekâletler sarayındadır.

Memleketin umumî idaresinden Dahiliye Vekili mesuldür. Bütün İdarî kanunların tatbiki ve tatbikatın teftişi bu Vekâlete aittir. Ve bu sıfatla Belgrad kabinesinin en kuvvetli ve en mühim âzası Dahiliye Vekilidir. (Bütün bu salâhiyetler 137 numaralı Dahiliye Vekâlet kanunile tesbit edilmiştir.)

Belgrat Belediyesi Belediye işleri hakkında muhtelif senelerde neşredilmiş olan müteaddit kanunları tatbik eder. Bunlardan en yenisi 1931 de mer'iyet mevkiine konan inşaat kanunudur.

Bu kanun hükümlerine göre her nevi inşaat ve tamirat için Belediyeden ruhsatiye almak lâzımdır. Bütün bu inşaat ve tamirat plânların, işe başlamadan evvel Belediyeye tevdi mecburîdir.

Belediyece bu iş için teşkil edilmiş olan mahsus komisyonunda bu plânlar tetkik edilir, bu komisyonun da Belediye Reisi, Belediye Mühendisi, Belediye Doktoru ve diğer mütehassıslar âzadırlar, ahalisinden de bir kişi âza olarak bulunur. Bu zatın şehirdeki emlâk ve akar sahiplerinden olması şarttır.

Alâkadarların mütaleası da alınarak bu Heyetçe verilen kararlar Belgrat Polis müdürlüğünce tasdik edilmezse inşaat yapılamaz.

(Burada Polis müdürü Belgrat şehrinde Vali imiş gibi Belediye kararını tasvip veya red salâhiyetine maliktir.)

Plân, Polis müdürlerince de tasdik edildiği takdirde inşaat yapılabilir. Fakat inşaat müteahhidinin mutlaka Belediyeye kayıtlı olması şarttır.

Polis müdürünün, inşaat üzerindeki merkeziyetçilik salâhiyetinin üstünde ve ondan daha mühim bir salâhiyette Nafia Vekâletine verilmiştir. Nafia Vekâleti hangi caddede ne cins ve şekilde bina yapılabileceğini evvelce tesbit eder ve bunları Krallık makamına tasdik ettirir.

Belgrat plânı 1867 de yapılmış ve 1924 de yeni ihtiyaçlara göre ikmal olunmuştur.

Umumiyetle inşaat şartları:

- 1 — Binaların cephe tezyinatı hükümetçe tayin edilir.
- 2 — Kaldırımdan saçaklara kadar olan bina yüksekliği cadde genişliğinden fazla olamaz.
- 3 — Odaların tavana kadar, en az üç metre yükseklikte olması lâzımdır.
- 4 — Şehir merkezinde 300, bundan uzak yerlerde 600, daha kenarlarda 1000 metredir. Küçük yerlerde inşaat memnudur.
- 5 — Yeni inşaat için 20 sene müddetle Belediye vergisinin yalnız nısfı verilir.
- 6 — Yıkılma tehlikesi gösteren binaların tesbiti Polis müdürlüğüne aittir.
- 7 — Yeni binalar Belediyece muayene edilmedikçe içine girilip oturulamaz.
- 8 — Şehir plânının tatbikinden dolayı mutazarrır olan mal sahiplerinin zararları Belediyece tazmin edilir.

Belgrat su tesisatı ve su vergisi:

Bunun için de ayrıca bir kanun vardır. Medenî bir şehire lâzım olan suları getirmek, dağıtmak ve bunlar için icap eden tahsisatı bulabilmek üzere böyle bir kanuna lüzum görülmüş ve kanunun en kuvvetli maddesi olarak; her evin şehir sularından birisine bağlanması mecburî tutulmuştur.

Bununla beraber bu mecburiyet neticesi halktan istenen para çok değildir. Tesisat masrafı tabii ve zarurîdir.

Harcanan sular için de üç odalıya kadar olan evlerde oda başına iki buçuk dinar su parası alınır. Evin odaları üçten ziyade ise oda başına üç dinar alınır.

Evler, Belediye sınırları dışında ise, her oda için beş dinar su parası istenir. Her oda başına muayyen olan parayı verenler, her oda için ayda 1800 litre su harcıyabilirler. Bundan fazla harcanırsa her metre mikâp su için beş dinar su parası vermek lâzımdır.

Sınaî müesseselerle dükkânların, kahve ve gazinoların su sarfiyatları başkadır.

Su satışı Belediyenin inhisarı altında bir Su tesisatım iki şebeke ile şehre bağlatırlar. Bunlardan birisi içme suyu ve diğeri yıkanma ve kullanma suyu şebekesidir. Bu iki şebekenin birbirile hiç alâka ve irtibatı yoktur. Eler iki su da fennî şartlar altında temizlenmiş olmakla beraber, içme suyuna daha çok masraf edilmiş ve daha sıhhi bir hale konmuştur.

İçme suyunun bir kısmı Sava nehrinden bir kısmı Tunadan alınır. Savadan alınan sular, nehrin etrafında 30 metreye kadar derinliğinde açılmış kuyularda toplanır. Ve küçük kanallarla havalandırıldıktan sonra kumlu filitrelerden geçirilir. Ondan sonra su depolarına sevkolunarak şehre dağıtılır.

* * *

Kanalizasyon ve vergisi:

Belgrat şehri kanalizasyon ve lâğım teşkilâtı da su tesisatı gibi mecburî iltihak ve iştirak şeklinde yapılmış ve idare edilmekte bulunmuştur.

Kanalizasyon tesisatı yeni yapılan cadde ve sokaklarda mevcut binaların en çok altı ay içinde ana kanallara bağlanması mecburîdir.

Yeni yapılan binalarda iskân edilmeden evvel, evle-

rin kanallara bağlanması şarttır. İçinde akar suyu bulunmayan evlerin lâğımları kanallara bağlanamaz.

Bu gibi evlerde yapılacak hususî çukurların plânlarını Belediye tasdik eder. Evlerde siğon tertibatı yapılması mecburîdir. Bütün bu tesisatta kullanılacak malzemenin cinsi ve eb'adı Belediyece tayin edilir.

Kanalizasyon vergisine gelince:

Bir bina içinde her daire için senede on iki dinar kanalizasyon ücreti verilir. Bu ücret Belediyeye aittir. Bundan başka ev ve diğer bina lâğımlarının ana kanala bağlanması masrafı mal sahibi tarafından tesviye edilir.

Kaldırımların inşası ve masrafı:

Kaldırım tâbiri, caddelere ve sokaklara döşenen taş Ve saire için değil, trotuvarlar için kabul edilmiştir. Caddeler, sokakların her ne şekilde olursa olsun döşenmesi Belediyeye aittir. Muvakkat kaldırımlar da Belediye masrafı ile yapılır. Daimî kaldırımlar trotuvarlar Belediyeye yapılır ve masrafı bina sahiplerinden aynen tahsil edilir. Bu kaldırımlar beton üzerine asfalt, yahut beton üzerine kırık taşla çimentodan yapılmaktadır.

% 4 meyilli caddelerde umumiyetle trotuvarlar küçük parkelerden ve bundan daha az meyilli yerlerde ve bilhassa sokaklarda sıcak asfalttan inşaat tercih edilmektedir.

Caddelerin genişliği ve istikametleri ile park ve bahçelerin nerelerde yapılacağı plân ve kanun ile tesbit edilmiştir. Bu esaslarda değişiklik icap ederse, Belediye Meclisinin kararı ve Nafia Vekâletinin tasvibi ve Başvekilin tasdiki lâzımdır.

* * *

Şehir ve civarının ağaçlanması:

Şehirler civarı için hususî bir ağaçlama plânı yapılmıştır. Bütün fidan dikme işleri bu plâna göre icra edilmekte ve bütün bu mesai senelerdenberi devam etmektedir.

.....

O kadar umumî ve ciddî tedbirler alınmıştır ki her sene takriben yarım milyona yakın muhtelif cinsten fidan dikilmektedir.

Ağaçlama sahaları, şehrin rüzgâr istikametlerine göre ayrı ayrı tefrik edilmiştir. Meselâ rüzgârın önüne almak ve şiddetini azaltmak icap eden cephelerde çam ağacı dikiliyor, bunun haricinde kalan mahaller ıhlamur, akasya, çınar, karaağaç fidanları ile süslenmiştir.

Şehrin bir çok yerlerinde muntazam parklar ve çocuk bahçeleri de vücade getirilmiştir. On sekiz metreden dar olan caddelerde ağaç dikilemez. Bütün fidanlar ve bilhassa çam fidanları iki sene mütemadiyen ve muntazam sulanmak suretile himaye edilmektedir.

Şehrin bahçelerine ve bilhassa civarda yetiştirilen sun î ormanlara halkı taşıyan nakil vasıtası Belediye tramvaylarile keza Belediye tarafından işletilen otobüslerdir.

K. NACİ

Mahallî İdareler Umum Müdürü

—————

Memur nedir ve kimdir?

MEMURLAR ARASINDA FARK

Mabaat: 2

Buraya kadar verdiğimiz izahatla âmir memurlar ile işleri görmekle mükellef memurlar arasındaki farklar tavazzuh eder gibi oldu. Fakat umumî hizmetleri ifa edenlerin içlerinde bulundukları şerait şimdiye kadar tasvir ettiğimiz gibi pek te basit bir şekilde bulunmaktan uzaktır. Hukuku umumiye ve hukuku hususiye sahalарında memurun vaziyeti oldukça karışık ve muğlaktır.

Faraza bir vali, hem âmir memur vazifesini görür, hem de işleri görmekle mükellef memurlar arasında mevki alabilir. İşleri görmekle mükellef memurlardan bir kısmı bazan umumî kuvvetin vekili sıfatını takınır, bazan da sâyni kiralamış bir müstahdem vaziyetinde kalır. O halde memurun vaziyetini gerek Devlete, gerekse vatandaşlara karşı ne suretle tayin ve tesbit edeceğiz?

Mösyö Nezard diyor ki: Vatandaşlara karşı memurun vaziyetini tayin için yaptığı işi esas ittihaz etmek lâzım gelir: bu iş bir emir, bir mukavele ve yahut maddî bir iş olduğuna göre memur ya âmir memurlardan, yahut ta işleri görmekle mükellef memurlardan addedilir, yani ya umumî kuvvetin vekili veya sâyni kiralamış bir müstahdem gibi telâkki edilir. Bu hususta vekâlet veya kiralamanın tek taraflı münasebetleri nazarı dikkate alınır.»

Devletle olan münasebatındaki mevkie gelince, bu vaziyet daha karışıktır. Onu katiyetle tayin için işin başlıca mevzuunu ve esas gayesini nazarı dikkate almak icap eder.

O da şu demektir. Mösyö Berthelemy ile Mösyö Nezard'ın âmir memurlarla işleri görmekle mükellef memurlar arasında tesis etmek istedikleri farkın ancak Devletle memurlar arasındaki münasebet noktai nazarından bir kıy-

meti vardır. Yoksa vatandaşlara karşı bu fark onları yapanların sıfatı ne olursa olsun ancak yapılan işlerin tabiatı noktasından tayin eder.

O halde memurları mutad vazifeleri ve yaptıkları işler noktasından ancak Devlete karşı iki sınıfa ayırabiliriz. Son zamanlara kadar hükmünü temdit etmiş nazariye bitarafane ve afaki bir şekilde ancak bu tarzı telâkkiye mazhar olabilir.

NAZARİYENİN MÜNAKAŞASI

Bu kaide aşağıdaki iki fikir üzerine istinat etmektedir.

1 — İdarî işlerin evvelâ emir ve alelâde hizmet şeklinde ikiye taksim edilmesi, sonra bu taksimin hukuku idarenin esasları arasına karıştırılması ve nihayet bu esasların memurları muhtelif kısımlara ayıracak sınıflar şeklinde telâkki edilmesi.

2 — Memurları Devlet münasebetleri noktai nazarından yalnız iki sınıfa tefrik etmek şeklinde vaziyetin tahdidi.

Bunlardan birincisi büsbütün yanlış değilse de kendisine pek az emniyet ve itimat gösterilebilecek bir esastır. İkincisi ise kanun ve hukuk ilmi noktalarından tamamilе meçhul bir kaidedir.

1 — Nazariyenin menşei:

Memurların vazifelerinin emir ve alelâde hizmet şeklinde ikiye taksimi meselesi hiç te eski bir şey değildir. Evvelâ kanunlarda zikri geçmiş, sonra hukuk ilmi tarafından tekit edilmiş ve alelâde mahkemelerle, İdarî mahkemelerin salâhiyetlerinin tefrikinde esas ittihaz edilmek için ilk olarak İdarî işlerde tatbikat sahasına konmuştur.

Çünkü ihtilâfî mucip olan İdarî işlerin bazan adliye mahkemelerinden bazan da İdarî hukuk usullerinde halline kalkışılması müthiş karışıklıkların ve bariz tenakuzların vücade gelmesine sebebiyet vermiştir. Muhtelif mahkemelerin salâhiyet dairelerinin tefrikile intizamın tesisi arzusu Dev-

let memurlarının veya uzuvlarının vaziyetleri itibarile değil, yalnız işler noktâi nazarından böyle bir fark meydana çıkarmıştır.

Bu fikir günden güne ilerliyerek İdarî faaliyetlerde mes'uliyet meselesini tayin hususunda kendisinden istifade edilmeğe başlanmıştır. Nihayet fevkalâde bir tekâmül neticesi memurların sıfatı şekline inkılâp ederek onların Devlete olan rabitalarının karakterini tesbit etmeğe yaramıştır. Son adım Mösyö Berthelemy ile Mösyö Nezard tarafından atılmıştır.

A — Fakat İdarî işlerin bu farkı ihdasa pek te kâfi olmadığını itiraf etmek lâzımdır. Çünkü mahkemelerin salâhiyet dairelerinin tefriki hususunda çıkan ihtilâflarda bu fark ümit edilen intizamı ihdas edememiştir. Adlî mahkemelerin halline kendilerini salâhiyettar gördükleri emir işlerine taallûk eden vak'alarla hukuku idareye müteallik alelâde hizmet vak'aları zuhur etmiş ve ikinci sınıf vakayide Devlet Şûrası faaliyet sahasını genişletmiştir.

Vakia bunlar istisnâî hâdiselerdir. Fakat öyle istisnâî hâdiselerdir ki umumî kaidenin kıymetini izale edecekleri yerde onu tekide hizmet eylemişlerdir. Lâkin ince bir tetkik ve muhtelif işlerle onların muhakeme usullerine ait mükemmel bir tasnif bizi gayet garip bir neticeye isal eylemektedir. Bu işte umumî kaideyi tekit edecek vekayiden ziyade istisnâî vak'alar mevcuttur. Yani umumî kaidenin pratik bir kıymeti yoktur.

Nitekim bu nazariyeye ait bir takım tenkitler mevcuttur. Alelade hizmetlerden mütevellit ihtilâflı işleri adliye mahkemelerine tevdi etmek bu işleri tamamiye hukuku hususiye şekline ifrağ etmek olur ki bu takdirde devletin ve idarenin imtiyazlı vaziyeti, fevkalâde kudreti tanınmıyor demektir.

Ne vakit bir şahıs veya hususî bir şahsiyeti maneviye diğer birinin faaliyet veya servetinden istifadeye teşebbüs ederse alâkadarların arasında bir itilâf mevcut değilse hukuku âdiye, faaliyet sahasına geçmeden evvel bu meseleye:

bir hâkimin müdahalesini icap ettirir. Ancak bu hâkimin hükmedeceği hak hudut ve şeraiti dahilinde o istifadenin devamı temin olunabilir. Yoksa bir kimse istihkakı dahilinde dahi kendi kendine ihkakı hak etmeğe salâhiyettar değildir. Bu kaide haricinde hareket etmiş olan şahıs bir mahkemenin müsaadesine iktiran etmeksizin icra ettiği muameleden dolayı tazminat vermeğe, sarfolunan mesai neticesi husule gelmiş eserin imhasına yahut eski vaziyeti iadeye mahkûm olur.

Halbuki hukuku umumiye ve idariyede faaliyet sahasına geçilmeden evvel hâkimin müdahalesinin lâzım olması bir takım eşhasın zararını intaç etmektedir. Hattâ hükümet faaliyetin devamına taraftar olduğu takdirde mevcut tehlikelere rağmen hâkimin müdahalesi bile bu işe mani olamamaktadır.

Bu meseleye hâkim umumiyele sonradan müdahale emekte ve ancak icra edilmiş olan faaliyetin, vücade gelmiş eserin kıymetini takdir ile bundan dolayı tazminat itasına hükmedebilmekte; imha ve eski vaziyeti iadeye hüküm onun salâhiyeti haricinde bulunmaktadır.

Binaenaleyh hükümet idaresinde kendisine hasrolunan mesai ve saireden dolayı mevcut mukaveleyi feshetmek kudreti mevcuttur. Müteahhidin ise ancak hükümetin haksız olduğunu ispat edebildiği takdirde nakdî tazminat almak ümidi vardır. Devlet Şûrası, kendisine tatbik olunan muamele makul sebeplere istinat etmiyorsa bundan dolayı tazminat verilmesine hükmedebilir? Fakat bu işin tatbiki cihetine karışmamaktadır. Müteahhit eski memuriyetine iade olunmayabilir.

Keza mahalline masruf olmayan mesaiden dolayı da hükümet mahkemeler tarafından mahkûm edildiği takdirde bile eski vaziyeti iade ile eserin muhafazası. şıklarından birini tercih edebilir. Yalnız ikinci takdirde o eserin mucip olduğu masarifi tediye mecbur tutulur. Onu aynen iadeye mecbur tutmak imkânı mevcut değildir. Bunlar, hükümetin

ancak kendi menfaati icabı nadiren isifadeden feragat ettiği imtiyazlardır.

B Keza iki cepheli İdarî mes'uliyet nazariyesi de bundan fazla makbul olamamış ve çarçabuk terkedilmiştir. Kanun, muhtelif vesile ve fırsatlarla böyle mahiyeti meşkûk bir nazariyeyi kat'iyen reddetmiştir. İdarî mahkemeler, memurların gerek emir ve gerekse işleri görmek hususlarında sarfettikleri mesaiden ikisinin de hükümet kuvvet ve kudretine istinaden yapıldığını daima kabul eylemiştir.

C — Mösyö Berthelemy ve Nezard bunların hakikatına temas etmekten uzak birer hayalî nazariye olduklarını anladıkları için üçüncü bir nazariye meydana çıkarmışlardır. Bu da memurları, hizmet ve muamele memurları diye ikiye ayırmaktadır. Fakat bu teşebbüs te ümit edilen tasnif ve tahdidi vücade getirecek yerde bir takım yeni karışıklıklara sebebiyet vermiştir.

2 — Nazariyenim tenkidi:

Ekseri memurların âmir memurlar ve işleri görmekle mükellef memurlar diye iki sınıfa taksimi umumî bir kaideye istinat etmiş olaydı; az çok müdafa olunabilirdi. Halbuki hiç te böyle değildir.

Umumî hizmetlere ait vazı kanunun başlıca fikirlerine (ceza kanunu)unda tesadüf olunmaktadır. Orada bilhassa hükümet ile memurlar arasındaki münasebetler mevzuubahis olmaktadır? Fakat böyle bir taksime vazıhan değil, zımnın bile işaret olunamamıştır? Vazifelerinden mütevellit bir cürüm ikai takdirinde (ceza kanunu) gerek hâkim gerek âmir, gerekse en küçük bir hizmet ifa eden memuru mütesaviyen tecziye esasını ihtiva etmetke, ancak bu cürümler eşhası hususiye tarafından ika olunduğu takdirde cezalar biraz daha hafifleşmektedir. Eğer (ceza kanunu) âmir memurlarla işleri görmekle mükellef memurlar arasında bir fark gözetseydi, işleri görmekle mükellef memurların hiç olmazsa eşhası hususiye gibi tecziyelerini emretmiş olsaydı böyle bir tasnife sebep hasıl olmuş olurdu.

Kanunu medenî noktasından da aynı itiraz varittir, işleri görmekle mükellef memurların hizmet ve sâyilerini kiralama esasları cihetinden bir takım himayelere mazhar olmaları, onların arzu ettikleri zaman hizmetlerini terkedebilmeleri ve saire hususunda bir takım haklara malik bulunmalarını icap ettirirdi. Halbuki iş hiç te öyle değildir. Hükümet kendisine hizmet eden bütün şahıslara mütesaviyen aynı mecburiyetleri tahmil etmiştir. Aynı nizamnamelere riayetlerini emreylemiştir. Binaenaleyh hükümetin gerek umumî kuvvet namına ifayı vazife eden âmir memurları; gerekse işleri görmekle mükellef memurları aynı şekilde telâkki ettiği şüphesizdir. İşte Mösyö Esmein'in de fikri bu şekildedir.

Hükümet tarafından yapılan muamelât menfaati umumiye ile kendi menfaati gaye ittihaz edilerek icra olunmaktadır. Onun için o, tesadüf ettiği şahsî mukavemetleri mağlûp etmek kuvvetine sahip imtiyazlı bir mevkiye bulunmaktadır. Devletin bizzat hayatının temadisi de bunu icap ettirmektedir. Devlet bundan milletin ve cemiyetin menfaati icap ettirmedikçe vaz geçmemek mecburiyetindedir. Binaenaleyh İdare memurları velev ki vazifeleri sırf işleri görmekten ibaret olsa da eşhası hususiyeinin bir takım mukavelelerden istifade edenlerinin vaziyetinde bulunmamaktadırlar. Hakikat şudur ki «emir» ile «işleri görme» vazifeleri arasında hukuku umumiye noktai nazarından bir hat çizilmemiştir. Keza felsefei hukuk noktai nazarından da müspet haklar ile tabîi haklar arasında böyle bir şey mevcut değildir.

Hukukçuların fikirleri bu şekildedir. Kalıyor nazariyecilerin noktai nazarları: Bunlar hayalden ibarettir, ancak gözleri aldatabilir. Şenî vaziyet nedir bir de onu tetkik edelim: Memur ile memur kullanan arasında daimî bir rekabet mevcuttur. Nizam ve intizamı İktisadî bu iki rakibin menfaatlarını tevzin etmeğe matuftur. Halbuki bu gayet nazik bir muvazenedir ve daima bozulmaya meyyaldır. Grevi ve sair hâdiseler bu muvakat vaziyeti derhal ihlâl e

debilir. Mücadele alelade bir tevakkuf, durmadan şeraiti değiştirmekte ve teessüs etmiş şekilleri yıkmaktadır. Hususî sanayide mevcut mesai mukavelesinin mahiyeti işte bu merkezdedir. Bütün bunlara sebep te İktisadî sahadaki değişiklik ve çalkantıdan başka bir şey değildir.

Ne için? Çünkü İktisadî hayatta müessir olan en büyük âmil menfaattir. Halbuki Devletin bu gibi menfaatları düşünmekten ziyade diğer bir takım meşguliyetleri daha mevcuttur. Bundan maada Devletin hükümet idaresi vasıtasile takip etmekte olduğu gayeye doğru yürümesi hizmet keyfiyetinin bir fasılaya duçar olması maniaya uğramaktadır. Binaenaleyh Devletin deruhte etmiş olduğu mes'uliyet ve erişmek istediği maksadın karşısında eşhası hususiyenin, memurların menfaati ikinci plânda kalmaktadır. Bunun için âsi iradeleri kırmak, memurlarını kendisine sağlam bağlarla raptetmek mecburiyetindedir. Onların mevki ve hayatlarında sabitliğin temin ettiği gibi hali hazırda ve istikbaldeki maddî, manevî ihtiyaçları ile de meşgul olmaktadır. Fakat buna mukabil onları sert ve siddetli bir inzibata tâbi tutmaktadır. Devlet idaresi içinde bulunanlar İktisadî hayatın tabîî şeraiti haricinde kalmışlar demektir. Orası başka bir muhit, bir başka âlemdir. Devlet idaresi bir fabrika değildir. Mösyö Larnau de bu hususta diyor ki:

«Memurların oraya kendi iradelerde dahil olmuş bulunmaları noktası istisna edilecek olursa Devlet idaresi teşkilât ve hizmetlerin ifası cihetinden aşağı yukarı askerî hayatı andırır.»

Bütün bu fikirler karşısında; Mösyö Berthelmy'nin esasları, vaziyeti çok mühlik safhalara sürükleyip götürmektedir. Çünkü onun noktai nazarları neticesidir ki Fransada 12 Mart 1920 de tadil olunan 1884 tarihli kanun mucibince işleri görmekle mükellef memurlara (Sendika) kurmak hakkı bahşedilmiştir. Böyle bir (Sendika) kurulduğu takdirde onun amele (Sendika) sından ne farkı olacaktır?

Hususî sanayide çalışan amele arasında (Sendika) teşkilâtı yapılması gayet tabîî bir hakktır. Çünkü amele tek

.....

basma kendi hakkını ve menfaatlarını müdafaaya muktedir değildir. Çok defa kendisinin ve ailesinin maişetini temin için o anda çalışıp para kazanmağa muhtaçtır. Beklemeğe vaziyeti müsait değildir. Kendisine yapılan teklifleri ne şekilde olursa olsun kabul etmeğe mecburdur. Binaenaleyh aldatılması ve patronunun onun sırtından geçinebilecek şekilde bir vaziyet hasıl olması çok muhtemeldir. Bunun için ücretli ameleye kanun birlikler teşkil etmelerini, sâylerini kiralama şarlarını kendilerini istihdam edeceklerle münakaşa etmelerini, hattâ icabında grev ve sair vesaitle patronun metalebatının azaltılmasını bir hak olarak vermiştir.

Memurların da aynı şekilde teşkilât yapmalarına müsaade etmek onlara da grev hakkı vermek demektir. Onların menafimin de ancak ittihat edebilmeleri sayesinde temin olunacağı kabul eylemektir. Bundan da maiyet memurlarının, âmirlerini kendi yaptıkları kanuna cebren tebeiyet ettirmeleri manası çıkar. Bu vaziyet, Devleti sade gayelerinden, maksatlarından uzaklaştırmakla kalmaz onun mevcudiyetini tehlikeye düşürür ve anarşiye sevkeder.

O halde işleri görmekle mükellef memurlar, ameleye veya serbest meslek erbabından olanlar gibi addetmek bir hatadır.

3 — Nizamî ve kanunî şartlar nazariyesi:

Mösyö Berthelemy'nin esasatını bu suretle çürüttükten sonra her halde onların yerine bir şey ikame etmek icap eylemektedir. O da ancak nizamî ve kanunî şartlara istinat eden tek cepheli mukavele nazariyesine avdetle kabil olacaktır.

Meselâ memurlar arasında şu şekilde bir tefrik yapılabilir.

1 — Daimî bir vazifede kullanılan memurlar: Böyle bir vazifenin onu ifa eden için müstakil bir hizmet sayılması icap eder. Çünkü o memur idarenin daimî ve muayyen kadrosunun bir uzvu demektir. Memur oraya bir tayin ka-

rarnamesile getirilmiştir. Tekaütlük hakkından istifade etmektedir. Binaenaleyh nizamî ve kanunî bir vaziyeti mevcuttur.

2 — Muavin memurlar. Bunlar tâli şahsiyetleri teşkil ederler ve Devlete sâyilerini kiralama mukavelesile merbutturlar. Bu sınıfta yevmiyeli memurlar vardır: Belediyelerin kışın karları temizlemek için tuttukları amele ile nüfus tahriri esnasında sırf bu işe mahsus olarak alınan memurlar bu sınıftandır. Gündelik ile çalışırlar.

Keza gene bu vaziyette aylık veya senelik ücretle çalışan memurlar vardır. Bunların vazifeleri hükümet idaresinin daimî ve nizamî kadrosunda zikredilmiş bir hizmet değildir. Muhtelif Devlet müesseselerinde çalışan amele gibi.

Fransada bu şekil muavin memurlar amele teşkilâtının himayesi altına konulmuşlardır. 1898 tarihli kanunda münderiç, vazife esnasında kazaya uğramak haklarından istifade ettikleri gibi 1 884 tarihli kanun mucibince de grev yapmak hakları mevcuttur. Bunların vaziyetleri tamamen hususî sanayi amelesinin vaziyetine benzemektedir.

Bunlardan bilhassa birincilerin, daimî bir vazifede kullanılan memurların vaziyeti ebedî bir münakaşayı mucip olmaktan geri kalmamış ve hâlâ bir hal şekline iktiran etmemiştir. O halde memuru Devlete rapteden bağı ve bu husustaki asrî esasatı memurun tayinine ait usulü ve bunun icap ettirdiği vaziyeti hukukiyeyi tetkik edelim.

1 — Bu nazariyeye ait umumî fikir:

Tayin kararnamesi tek taraflı bir mevkidedir.

Memurun vaziyeti kanunî, nizamîdir; vazifeye tayini bir maksada matuftur. Memuru hükümet tayin eder. Tayin kararnamesi tek tarafın iradesine müstenit bir mevkidedir. Evvelce münakaşa edilerek hazırlanmış bir mukavele değildir. Bu şekilde olması da kanunun icabatındandır.

Fakat bazıları, bu mütaleayı serdedenlerin memurların tayininden evvel bu memuriyete talip olarak namzetlik-

.....

lerini koyduklarını yahut tayinden sonra kabul ettiklerini beyan eylemeleri meselesini nazarı dikkate almadıklarını söylüyorlar. Maamafih buna verilecek cevap, tayin meselesinin kendiliğinden tamam olmak hassası bulunduğu ve buradaki hukukî illetin memurun bir memuriyete talip olması ve yahut kabul etmesi olmadığı şeklindedir. Bunlar ancak hizmetin ifasını temin dolayısıyla mevzuu bahistir. Çünkü umumî hizmetleri kabul mecburî bir vazife değildir. Buradaki talebin cebri bir mahiyeti yoktur. Bilâkis muvafakata muallak bir şekli vardır. Maamafih bir nevi mukavele de addolunamaz. Eğer memur, o memuriyeti kabulden istinkâf ederse, tayin keyfiyetinin hiç bir ehemmiyeti kalmaz. Bilâkis kabul ederse o memuriyet kendisine tevcih ve tevdi olunur. Tayin keyfiyeti de memuriyeti kabul ettiği günden itibaren değil tayin olduğu günden itibaren muteber olur. Maaşın ancak o vazifeyi ifaya başladığı tarihten itibaren işlemesi ise hukukî bir esastan değil, ancak muhasebe kanunlarına mutabakat noktasındandır. Çünkü malî nizamnameler ifa edilen hizmetlerden gayrisi için tediyata müsaade eylememektedir. O halde tayin keyfiyetinin hükümet idaresile memur arasındaki yegâne hukukî rabita olduğu kendiliğinden meydana çıkmaktadır. Nitekim Mösyö Hauriou de bu noktada ısrar ediyor ve diyor ki:

«Memurun tayini esnasında memurlarla hükümet idaresi arasında muvafakati tazammun eden akdi bir mübadelei efkâr mevcut değildir. Tayin tek cepheli bir muameledir. Hiç şüphesiz memur ekseriya bu tayin keyfiyetini kabul etmekte hattâ bunu bir lütuf şeklinde telâkki etmektedir. Fakat onun bu kabulü tıpkı bir kanunu, bir emri kabul etmesi gibidir. Yoksa bir mukavelenin kabul edip etmemekte muhayyer olduğu şartları şeklinde değildir.

* * *

Hülâsa bir tayin keyfiyetinin gayesi vatandaşlardan birine kanunun tahdit ettiği muayyen bir salâhiyetin tevdi edilmesidir. Devlet bu muamele ile kendisine hizmet arzeden bir uzvu intihap eder, bununla beraber Devlet her hu

susta hürriyet ve serbestisini muhafaza etmektedir. Müsabaka açılmış olan bir memuriyet için arzi hizmet eden namzet yapılacak imtihanları muvaffakiyetle de geçirilmiş olsa hükümet onu mutlaka tayin mecburiyetinde değildir. Tayin keyfiyetinden cayabileceği gibi ileride zuhur edecek vukuata göre onu memuriyetinden mahrum etmek her hangi bir şekilde cezalandırmak hakkını muhafaza etmektedir. Diğer taraftan memur da hiç bir zarar ve ziyan vermeğe mecbur olmadan istifa edebilmektedir. Yalnız her bir tarafın gayri kanunî hareketleri görülüyorsa tabii zarar ve ziyan mevzuu bahis olabilir.

Maamafih, hükümet yalnız umumî hizmetlerin ifası hususundaki teahhüdâtını ifa etmek mecburiyetinde olmamasından dolayı değil, iki taraflı bir mukavelenin ihlâl edeceği bir muvazeneyi muhafaza gayesile de müteveffik ve mümtaz vaziyette kalmak istirarındadır. Eğer hususî müessesattaki gibi memuriyetler gerek daha az maaşa razı olmak gerek daha çok çalışmak şeklinde bazı menfaatlar gösterecek vatandaşlar arasında bir rekabet sahası şeklinde telâkki edilseydi mütemadi değişiklikler ve mütemadi ihtiraslar yüzünden hidematı umumiye muattal kalırdı, işte buna mani olmak umumî hizmetlerin icap ettirdiği tabiattaki tek cepheli mukaveledir.

Mösyö Hauriou vaziyeti hülâsa ederek diyor ki: «Memur cemi, muvafakata muallak bir talep ile vukubulmaktadır. Böyle olmasa idi Devlet, umumî hizmetlerin ifasına vatandaşları cebren davet etmek şekline tevessül ederdi. Nitekim bir zamanlar Roma imparatorluğunda bu usul cari idi. Halı hazırdaki hürriyet fikirleri ve esasları hiç şüphesiz buna manidir. Hükümet idaresi memurlarını ancak vatandaşlarına gösterdiği menfaatlara istinat ederek toplamakta ve buna mukabil kendisi de bazı şartlar dermeyer etmektedir.

Bu suretle husule gelen vaziyet tamamilе umumî, afakî ve gayri şahsîdir. Ancak kanun ve nizamnamelerle tayin edilmiş bir şekildedir. Yani onlarla değiştirilebilir. Hiç

.....

bir şahıs hususî şeraitle memur tayin edilemez. Vakıa umumî hizmetler mütekabilen Devlete ve memurlara muayyen mecburiyetler tahmil ederse de bu mecburiyetler bir mukaveleden münbais değildir. Kanunun emrettiği şeylerdir. Gerek idareyi temsil edenler gerekse memurlar bir takım hususî mukavelât ile bu şartları değiştiremezler. Vazifelerin müddeti, unvanlar, maaşat, tekaütlük hakları bütün Devlet memurları için kanunlar ve nizamnameler ile aynı esasa tâbi tutulmuştur. Bunlarda hususî mukavelât ile tadilât yapmak imkânı mevcut değildir.

Umumîdir: Aynı vasfı haiz memuriyette bulunanlar aynı şarta tâbidirler.

Kanunîdir: Memuru bir hakkı müktesep iddiasına imkân bırakmaksızın diğer bir kanun, diğer bir nizamname ile değiştirilebilir. Memur istifa etmedikçe husule gelmiş cılan bu tebeddüle razı olmak mecburiyetindedir.

- Bitmedi .-

Yazan:
G. BICHOFFE

Türkçeye çeviren
A. HİDAYET

—————

Yeni demografide Kovadis meselesi

(Mabaat)

Hükümetin umumî menfaati için,; çiçek, tifüs, kolera..ilh... gibi hastalıklara karşı, ferdi aşılamağa mecbur etmesini bugün herkes tabî buluyor ve hükümetin mektebe devam mecburiyeti emrine karşı da kimse bir şey demiyor ve hattâ harp zamanında vatandaşlardan, askerlerden hayatlarını, cemaat ve memleket menfaati uğrunda feda etmelerini talep eylediği vakit te bunu herkes tasvip ediyor. Bütün bu mecburiyetler, şiddetli kuvvei müeyyideleri ve hattâ icabında maddî azapları ve cezaları ihtiva etmektedir. Neslimiz bunlarda hiç bir fevkalâdelik görmemekte, bunlara alışmakta ve bunları pek tabî bulmaktadır; ancak hükümetin; ırkın muhafazasını, bekasını temin yolunda yine menfaati umumiye için, fertten ölümü kabul etmemesini, çocuk yapmasını talep edince bu talep; tabiata mugayir, işidilmemiş bir mesele» olarak telâkki ediyor.

Şu halde hükümet vatandaşlardan, hayatlarını feda etmelerini isteyebilir, ona bu hakkı mutlak olarak veriyoruz; fakat fertlerden çocuk dünyaya getirmelerini talep etmemelidir, hükümete bu hak verilmiyor.

Medeniyet âleminde ilerlemiş beşeriyet için, hükümete tahrip için değil ihya için hak vermek daha şerefli olmaz mı?

Bir millet, bir ırk, bir İctimaî tabaka yalnız katliamla, muharebe ile mahvolmaz, ayni zamanda tevellüdat gayri kâfi ve düşkün olduğu zaman da mahvolur.

Mazide milletleri, muharebeler, sarî hastalıklar bitiriyor, mahvediyordu. İstikbalde de bu rolü, tevellüdatın ira

dî tahdidî görecektir. Bütün bu mülâhazalar, bize büyük menfaatleri tanıtmakta ve bunların tevellüdatla sıkı bir surette alâkadar olduğunu göstermektedir. Binaenaleyh böyle mühim bir mesele ve dava karşısında ilmin gözlerini kapaması mümkün değildir.

Hâdiseye bir nazar atınca cemiyetin yüksek menfaatini tahdit eden ve çocuk yapmak korkusundan ileri gelen büyük tehlikeyi görürüz. Eğer sirayet gittikçe geniş tabakalara kadar nüfuz ederse tabiatile tehlikenin sahası da genişliyecektir.

Devasız gibi görünen bazı İçtimaî dertler vardır ki bunlar; tehlikenin şiddetli tazyiki veya tehdit edilen menfaatlerin ehemmiyeti karşısında bize derhal şifa yolunu ihsas ederler ve insanlar evvelce imkânsız veya gayri kabili kabul zannettikleri müdahaleye hemen karar verirler. Bir kere müessir çare ve tedbirlerin imkân dahilinde olduğu görülünce bu vasıta ve çarelere müracaat etmek fikrine alışmak kâfi gelir ve cemiyet de bu tedbirleri kullanmağa hazırlanmış bulunur.

Medenî milletlerden her hangi birisi bugünü görebilir. - Bu gün ihtimal pek uzakta değildir. -

Tevellüdatın hal ve vaziyeti, vehametinin bütün emarelerini gösterirse o zaman tehlikenin ihbar edilmesinde ve kuvvetli tedbirler alınmasında tereddüt edilmez.

Zamanımızın batıl fikirlerinin; istikbalde müsbet kuvvet ve tesirleri kalmıyacaktır. İçtimaî sahada bugün için tahakkuku gayri kabil zannedilen bir çok şeylerin yarın için mümkün ve tahakkuku kabil olduğu meydana çıkabilir.

Asrî sıhhat idaresi ve medenî hükümetler tarafından vatandaşlardan talep olunan sıhhi şartlar yakın zamanlara kadar imkânsız Ve gayri kabili tahakkuk şeyler gibi görünür ve bu zümreye dahil bulunurdu. Bugün aynı şeyler geri memleketlerde yapılmaya devam etmektedir.

Bunun gibi bugün için tamamen icra ve. infazı, gayri kabili iktiham müşkülli muci olan fevkalâde mühim ve

lüzumlu esas ve kaideler de mevcut olabilir. Yarın da yine aynı müşkülât karşısında durmak lâzımgelmektedir. Ve nazarı sahada bunların tahakkuku imkânını tanıyacak pek az kimse bulunacaktır. Tevellüdatın gayri kâfi bulunmasından ileri gelen nüfus azlığı ile mücadele için elde bulundurulacak yegâne silâh; tevellüdatı yüksek seviyeye çıkartmak Ve bu seviyede kalmasını temin eylemektir. Yani çocuk miktarını tahdit eden asrî cemiyette insanlara (bir çocuk yapmak) (iki çocuk yapmak) yerine fazla çocuk yaptırmak ve ırkın beka ve mevcudiyeti, yüksek menfaati için, onlara bu sistemi kabul ettirmek mevzuubahstır.

Acaba bu yeni sistem neden ibarettir?

Hakikatte bu sistemin farık vasfı menfî bir çehreye malik olmasıdır. Asrî aile; çocuk miktarı, umumî menfaati tatmin edecek bir hat ve nisbete vasıl olmadıkça, tevellüdatı men etmemektir.

Umumî menfaata cevap verebilecek çocuk miktarına ait bu mecburiyet; ırkın, milletin muhafazası, bekası için kurulacak binanın temel taşını teşkil edecektir. Eğer çocuk adedi; ahlâkî bir tazyik, vatanî bir propaganda, İktisadî menfaatler temin eden kanunlar tesirile vasatî bir miktara çıkarılırsa yani bilâvasıta tedbirler kullanmak suretile maksat temin edilirse çok iyi olur. Ve hükümetin de gayeye vusul için uzaklardan gitmesine ihtiyaç kalmaz. Fakat eğer vasıtalı tedbirler; arzu edilen neticeyi temine kâfi kuvvet ve kudrette değilse o zaman her ailede kâfi miktarda çocuk yapılmasını, temin edecek müeyyideler konulması tabiidir ve bu da yaşamak istiyen bir ırk için zarurîdir. Ancak bu kabil müeyyidelerin konulması mümkün olacak mıdır?

18 — Umumî menfaat için demoğrafik sahada vazedilecek bu müeyyidelerin büyük müşküllerle, engellerle karşılaşacağını saklayamayız; bununla beraber bu nokta; davadan vazgeçmemize, bu yoldan ric'at etmemize de sebep teşkil eylemez.

İlim; cemiyet noktai nazarından fevkalâde ehemmiyeti haiz gayelerin tahakkuku için alınacak münasip tedbirleri

bu tedbirlere hemen müracaat etmeyi teklif etmeksizin - evvelden düşünmeğe ve onları münakaşa etmeğe mecburdur. Maksadımız sadece; beşeriyetin müstakbel tekemmülünde, nüfus hareketlerini müeyyidelerle idare etmenin ve bu hususta İdarî müdahalede bulunmanın asla gayri kabili tahakkuk bir şey olmadığını şimdiden göstermektedir. Tâbiri aharla müeyyidelere istinat eden demografik bir idarenin imkânları ancak istikbalde olgunluğa, kemale vasil olacaktır,

İstikbalin cemiyetini idare edecek mütefekkirler, büyük dimağlar; edmoğrafik hareketlerin fena istikamet ve vaziyeti ile mücadele için müdahalede bulunmak kat î zaruretinin tanınmalıdır.

Hükümetin müeyyideleri kullanmağa mecbur olup olmayacağı da sadece bir kanaat işi olacak ve ruhî unsurlar neticesinde meydana çıkacaktır.

Ölüm, evlenme, muhaceret gibi demografik âmillerin heyeti mecmuasını nazarı dikkatte tutarak nüfusun istenilen bir ahenk ve nisbet dahilinde artmasını temin eden tevellüdatın en müsait kıymet ve nisbetini istatistik esası üzerinden hesap etmek asla müşkül değildir.

Binaenaleyh beher aile için istenilen mecburî çocuk miktarını arasına tesbit etmek lâzımdır. Irkın beka ve mevcudiyetini temin hususunda, aileye düşen esaslı vazifenin ifası ferdin keyf ve takdirine terkedilmemelidir.

Fert, ırkın beka ve mevcudiyetini temin edecek istenilen miktarda çocuk yapmadıkça, hamle mani olacak her türlü tedbirlerden ihtiraz etmek mecburiyetindedir. Böyle bir demografik siyaset semeresini vermek için icabında ferdi, umumî menfaat için konulan mecburiyetleri ifaya icbar edebilecek müeyyidelere istinat etmelidir.

Mütekabil cemiyette hâlen mergup ve makbul plan bir çocuk yapmak sistemi bırakılacak ve kısır aile istenilmiyecek; bilâkis umumî menfaatin müdafaa olunması ve ona hürmet edilmesi istenecektir. Sıhhî ve tıbbî idaresi mükemmel bir halde bulunacak olan böyle bir cemiyette, beşeri-

yetin varlık ve mevcudiyeti için hali hazırdaki anarşinin yerine usullü bir faaliyet ikame etmek lâzımgelcektir.

Hususî iktisat; sahası dahilinde müstehlikler adedini tesbite muvaffak olmuştur.

Ferde ve ırka hizmet eden iktisadı tekâmül ve kültürün ilerlemiş safhalarında böyle bir usulü harekete ve faaliyetin müstehliklerle İctimaî menafiden istifade edenler emsalini muvazenede tutması kat'iyen lâzımdır.

Hâlen bu bapta bir teklifte bulunmak mevzuubahs olmadığı için burada tafsilâta girişmekten içtinap ediyorum; ancak İctimaî hâdiseler sahasında en mühimlerinden biri olan demografik hâdisenin inkişaf imkânlarının nazari ufkunu genişletmek istiyorum.

Medeniyet âleminde ilerliyen müstakbel beşeriyetin; kendi ihyasını ırkın bekasını temin edecek elde kuvvetli vasıtalar varken bunları tesadüfün lûtfuna terketmekte ısrar eylemesi imkânsızdır.

Müeyyidelere istinat eden demografik idarenin bir gün meydana çıkması mümkün olacak ve hattâ zaruret haline gelecek ve bu idare de ancak o gün kat'î şeklini alacaktır.

Demografik idare hakkındaki batıl fikirler silinecek ve bunlar en eski zamanlara ait hatalar olarak hatırlanacaktır.

İrkin bekasını temin yolunda ahkâmı cezaiye korkusile her anne ve ailenin, menafii umumiyenin talep ettiği miktarda çocuk yetiştirmesi mecburî vazife ve yardıma herkes tabî bulacaktır.

Bu da; hâlen hükümetlerin fertlerden icabında hayatlarını tehlikeye koymalarını ve hattâ feda etmelerini kuvvetle istemelerine karşı kimsenin itiraz etmemesi gibi olacak ve bunun gibi karşılanacaktır.

Eğer beşeriyet, ümit ettiğimiz gibi medeniyet sahasında terakki etmekte devam ederse, hükümetin nüfus hareketlerini korkunç ve tehlikeli istikametten çevirmek için, mücadeleye girişmemesine imkân yoktur.

İrkların beka veya ihyası tehlikede görüldüğü vakit

nasıl ki erkeklerden hayatlarını feda etmeleri talep olunursa; istikbalin çok ilerlemiş beşeriyeti de bu gibi vaziyet ve tehlike karşısında, annelerden çocuk yapmak vazife ve fedakârlığını istiyecektir.

Gayet emin bir surette icra edilen bu mecburiyetlerin tazyiki altında, müeyyideler kaldırılır, menedilirse o zaman bu mecburiyetleri koymak ve istemek gülünç ve manasız olur. Yalnız anneliğin kadın için ahlâkî ve İçtimaî bir vazife teşkil ettiğini bilmek mevzuubahs değildir. Bugün bu nokta tasdik edilmektedir; ancak bu vazifenin ifasını temin için kanunî müeyyidelerin meşruiyeti kabul edilmek istenilmiyor. Esasen kanunî müeyyideler meselesi; fakir, çocuklarına bakmaktan, onları idare etmekten âciz olan kadınlara yapılacak İçtimaî muavenet meselesile sıkı bir surette merbuttur.

Demografik tekâmül temayüllerini tetkik eden bir âlim, gayri ihtiyarî olarak (Kovadis?) سوالini ev müfrit temayüller tehlikesine karşı da alınacak tedbir ve teminat meselesini ortaya atmaktadır. Mumaileyh bu meseleleri düşünerek aşağıdaki neticeler vasıl olmaktadır: Umumî menfaat için müeyyideler kuvvete her ailede istenilen çocuk miktarını elde edinceye kadar anneliğin mecburî tutulması muvaffakiyet verirse şüphesiz hiç bir kadın veya aile, cemiyetin istediği miktarda çocuk yapmazdan evvel hamle mani olacak tedbirleri alamaz. Davanın en müşkül kısmı da o zaman halledilmiş ve binnetice nüfus azalması tehlikesinin de önü alınmış olacaktır.

Demografik davanın mühim ve çetin taraflarından biri de:

Çocuk yapmak istemiyen ve onun icap ettireceği ıstıraplar, İktisadî fedakârlıklara katlanmıyan ve hamle mani olmak için teklif edilen her türlü tedbir ve vasıtaları tehalükle kabul eden kadınlardan, anne olmağı talep etmektir.

Cemiyetin çocuksuzluk tehlikesine karşı kendisini müdafaa emesi lâzımdır. Fazla miktarda çocuk, asrî cemiyet için son derece basit bir vazifedir. İstikbalde sıhhî terakki-

yatın bu vazifeyi kolaylaştıracağı da şüphesizdir, işte bunun içindir ki hâdisenin bu cephesi ile meşgul olmağı faydasız buluyorum;.

Şurasını bir kere daha işaret etmeliyiz ki müstakbel demografik tekâmülün fena temayüllerine akışı en emin İctimaî çareyi ararken, her ailenin muayen miktarda çocuk yapmasını müeyyidelerle teyit eden mecburiyeti hatırdan çıkarmamak ve bu noktada durmak lâzımdır. Bundan da; istikbalde ırkın beka ve mevcudiyeti için, yeni ve pek mühim demografik bir idarenin teşekkül edeceği ve onun eline bir çok salâhiyet ve müeyyidelerin verileceği anlaşılmaktadır.

Eğer hali hazırdaki sıhhati umumiye idaresi ve şubeleri tetkik edilecek olursa demografik idarenin temel ve esaslarının daha bugünden atıldığını, sezmek ve keşfetmek müşkül olmayacaktır; ancak aradaki fark: bir çok hükümetlerin, nüfus hareketlerinde fena olduğuna hükmettikleri temayüllerle mücadele için; İktisadî ve İdarî tedbirlerle müdahale etmeği vazife bildikleri halde bu hususta el an müeyyidelerin mevcut olmamasıdır. Bir çok ahvalde hükümet bazı gayeler kasteder ve bunlara yaklaşmakla hüsnü niyetle çalışır; fakat bu bapta büyük bir noksan bulunur o da: müeyyidelerden mahrumiyettir. Bu hususta müşkülâtın izalesi istikbale ait bir iş olacaktır. Siyasî, İdarî, tıbbî sahada; asrî beşeriyetin emri altında fasılasız artan vasıtalar ve imkânlar vardır. Binaenaleyh beşeriyet için lâzım olan müeyyideleri bulmağa kelimenin teknik manasile hiç bir müşkülât arzetmiyecektir. Mağlûp edilecek hakikî müşkülât; akıl ve hikmetin er ve geç kabul ettireceği müdahalenin meşruiyetine bağlı olanlardır. Zira hükümetin hususî hayata müdahalesi, nüfusun azalmasından daha az fenalık arzeder. Bu nokta; yakında anlaşılacak ve tehlikenin azameti karşısında bu müdahale de tanınacaktır. Binaenaleyh müstakbel cemiyetin elinde icabında, anneliği cebren kabul ettirecek müeyyideler bulunacağını şimdiden haber vermekle iktifa edeceğiz.

Bu hususta münakaşayı ilerilere götürmek ve müeyyidelerin mahiyetini (bir çocuklu sisteme karşı kontrol, ahkâmı cezaiye ile tazyik yahut az tabîî, fakat tıbbî biolojik noktadan kabili tahakkuk doğrudan doğruya müdahale ve tedbirler) tetkik etmek vakitsiz olacaktır.

Tafsilâta gerersek nahoş inkişafırlara sevk edilmiş olacağız. Bununla beraber bizim için bu kabil müeyyidelerin tasavvurunun mümkün olduğunu kaydetmek kâfidir. (Bunların meşruiyetine gelince: bu da ayrı bir meseledir.)

Daha ilerlemiş bir devrin tıp ilmi ve idaresi ihtiyaç halinde bunları cebir ve kuvvetle ve gayet kolaylıkla tatbik edeceği şüphesizdir.

Müeyyidelerin teknik cephesi hakkında şimdiden tafsilâta girişmek daha vakitsizdir; yalnız muhakkak ve emin olan bir şey varsa o da; müstakbel cemiyetin, vehamet ve tehlike saati çaldığı, lüzum ve zaruret hissettiği zaman, bu müeyyideleri eli ve emri altında bulunduracağıdır.

Müeyyidelerin şiddeti karşısında fertlerin azim bir ekseriyetinin bunların tazyikine maruz kalmamağı arayacağı noktasını da unutmamak icap eder.

Fert, kat'î heyecanını hissettiği zaman hal ve vaziyetine karşı meydan okumaktan çekinecek ve fikir ve mütaleasını değıştirmeğe mecbur olacaktır.

Neticeten ve kaidei umumiye olarak diyeceğiz ki, tevellüdatın tahdidi ile mücadele için şimdiye kadar tatbik olunan tedbirlerin kâfi gelmediği anlaşılmıştır. Çünkü bunlar; Maltüsçü temayülleri olan insanları, bu temayülleri hilâfına harekete icbar etmeğe muktedir değildir.

Bir veya iki çocuk yapmak sistemine alışmış olan fert ve aileler; karşılarında kuvvei müeyyide bulunmadıkça yani tevellüdatın tahdidinin icabında kuvvet ve cebirle önüne geçileceğini bilmedikçe, ferdi menfaat ve hotbinliğe dayanan bu husustaki fikir ve mütalealarını değıştirmeleri ve bu kanaatlarla hareket etmeyip bu bapta ırkın yüksek menfaatları sevkile hareket etmelerini bunlardan bekleyemeyiz-

Demografik siyasette müeyyideleri olan bir hükümet-

te, çocuk himayesine ait kadronun genişletilmesi elzem ve zaruridir.

Hükümetin çocuk yetiştirmek ve hattâ bakmak için bu günküden daha cömert davranması, daha fazla muavenette bulunması lâzımdır. Bütün bunlar; yeni demografik idareyi alâkadar eden teferrüattır.

Şimdiye kadar verilen izahattan maksadımız; karilere, hiç bir müeyyidenin, tevellüdatı, umumî menfaate uygun gelecek miktar ve nisbette tutamayacağı hakkında pek münteşir fikir ve mütalealarda ısrar etmenin yeri olmadığını anlatarak onları aydınlatmaktır.

İstikbalde, müeyyideler yardımile tevellüdatı yüksek menfaatlere uygun bir seviyede tutacak ve bunu temin edecek demografik bir idare ve siyasetin tahakkuku görülecek mi?

Bu; mevzuubahs ırkın, cemiyetin, milletin, büyük menfaatlerine; nüfus hareketlerinde iyi edilmesi icap e- den derdin derin ve büyük olmasına ve nihayet tıbbî ve sıhhi idarenin terakkilerine tâbidir.

Hiç bir hal ve zamanda tasavvur edilen müeyyideleri kat'î imkânlar ve imkânsızlıklar tayin etmiyecek onları münhasıran ve daima ilerliyen cemiyeti beşeriyenin iradesi ve bunun doğurduğu zaruretler tayin edecektir.

SON

Yazan:

CHARLES BALAS

Macaristan İstatistik Cemiyeti
İkinci Reisi, Budapeşte Üniver-
tesi Profesörlerinden

Türkçeye çeviren:

SELİM SABİT